

Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2017 KALMAR LÄN

Prognos för arbetsmarknaden 2018

Text: Valdete Hashani, 010-488 03 96
Arbetsförmedlingen, Analysavdelningen

Eftertryck tillåtet med angivande av källa
Arbetsförmedlingen 2017-12-13

Innehåll

Sammanfattning	4
Konjunkturläget i Kalmar län.....	6
Prognos för sysselsättning och arbetslöshet.....	9
Näringsgrenar.....	13
Industri.....	13
Byggverksamhet.....	15
Privata tjänster.....	17
Jord- och skogsbruk.....	22
Offentliga tjänster.....	23
Befolkning och arbetskraft.....	25
Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen.....	28
Arbetslöshetens utveckling	28
Arbetslöshetens sammansättning	29
Fördjupning: Uppföljning efter ett år.....	35
Matchningsläget på arbetsmarknaden	36
Utmaningar på länets arbetsmarknad	41
Bilagor	44
Bilaga 1. Metod och urval	44
Bilaga 2. Definitioner.....	46
Bilaga 3. Arbetslöshetens sammansättning	47

Sammanfattning

Det råder samstämmighet i synen på den globala tillväxten. Under de senaste kvartalen har bilden av den globala ekonomin fortsatt att förbättras. Under 2017 har även den svenska konjunkturen fortsatt att förstärkas. Aktiviteten i ekonomin fortsätter att vara hög och tillväxten har nu varit god under lång tid. Det kan också tilläggas att stämningsläget bland hushållen förstärkts ytterligare. Det finns goda incitament för en fortsatt god utveckling av såväl tillväxten i ekonomin som av sysselsättningen. Detta innebär att högkonjunkturen i den svenska ekonomin fortsätter att mogna under Arbetsförmedlingens prognosperiod.

Konjunkturläget i Kalmar län har förstärkts ytterligare under hösten och Arbetsförmedlingens intervjuundersökning visar på en fortsatt tydlig optimism hos de privata arbetsgivarna. Arbetsgivarna förväntar sig en fortsatt god efterfrågan på varor och tjänster och de har fortsatt mycket högt ställda anställningsplaner. Samtliga branscher inom det privata näringslivet, förutom jord- och skogsbruk, redovisar i höstens undersökning en positiv bild gällande den framtida marknadsutvecklingen jämfört med nuläget. Industribranschen visar till och med ett förväntningsläge på rekordhög nivåer som driver upp den totala efterfrågeutvecklingen.

Den starka efterfrågeutvecklingen på varor och tjänster inom det privata näringslivet har fört med sig att de tillgängliga personalresurserna har krympt. Det höga kapacitetsutnyttjandet bland privata arbetsgivare är en naturlig konsekvens av det långdragna höga konjunkturläget i länet.

Den samlade bilden är att alla Arbetsförmedlingens framåtblickande indikatorer visar på ett fortsatt mycket starkt arbetsmarknadsläge i länet under 2018.

Sysselsättningen fortsätter att öka

Det starka arbetsmarknadsläget kommer att generera en god sysselsättningstillväxt i Kalmar län under 2018. Efterfrågan på arbetskraft fortsätter att vara hög inom såväl det privata näringslivet som bland de offentliga verksamheterna. Detta framhålls också av resultaten i höstens intervjuundersökning, som indikerar positiva inställningar till den framtida sysselsättningsutvecklingen. Det som kan tänkas hämma tillväxten är bristen på kompetens vid rekrytering. Medan arbetsgivare inom privata näringslivet signalerar rekordhög nivåer i svårigheten att hitta rätt kompetens, visar offentlig sektor viss återhämtning. Dock ska det tilläggas att bristsituationen befinner sig redan på oroande höga inom de offentliga verksamheterna. Med detta som bakgrund bedöms sysselsättningen öka med 900 personer under 2017 och med 700 personer under 2018. Ökningstakten i länet uppgår till 0,9 procent för 2017 och 0,7 procent för 2018. Jobbtillväxten kommer vara störst inom länets privata tjänstenäring och offentlig tjänstesektor.

Arbetslösheten minskar

Befolkningstillväxten i Kalmar län medför en successivt växande arbetskraft, vilket långsiktigt kan innebära potentiellt högre nivåer både för sysselsatta och arbetslösa. Vilken av nivåerna som växer snabbast är beroende av utvecklingen på arbetsmarknaden, som i sin tur påverkas av de konjunkturrella förändringarna.

Arbetslösheten förväntas öka marginellt till slutet kvartal fyra 2017 och uppgå till 8,0 procent, för att sedan stabiliseras på en något lägre nivå och uppgå till 7,9 procent samma period 2018. Uttryckt i antal är Arbetsförmedlingens bedömning att arbetslösheten kommer att öka med 200

personer det fjärde kvartalet 2017 för att sedan minska med 100 personer motsvarande kvartal 2018. Sammantaget beräknas omkring 9 200 personer vara arbetslösa det fjärde kvartalet 2018.

Arbetsmarknaden är inte lika stark för alla inskrivna arbetslösa

Det starka arbetsmarknadsläget bidrar till att fler gör sitt inträde på arbetsmarknaden, men alla inskrivna arbetslösa kan inte tillgodogöra sig det positiva läget. Bland några grupper, såsom inskrivna arbetslösa med lägst gymnasial utbildning, har arbetslösheten minskat märkbart och kommer att fortsätta vara på låga nivåer. Motsatt utveckling gäller för inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden. Andelen arbetslösa med högst förgymnasial utbildning ökar. De löper större risk att hamna i längre tider av arbetslöshet, då allt fler arbetsgivare efterfrågar en gymnasial eller eftergymnasial utbildning. En annan vattendelare går mellan inrikesfödda och utrikesfödda. Medan arbetslösheten bland utrikesfödda har ökat befinner inrikesföddas arbetslöshet på nivåer som kan kallas för full sysselsättning. Inskrivna arbetslösa utgörs således till 80 procent av individer med utsatt ställning på arbetsmarknaden i länet.

Utmaningarna på länets arbetsmarknad

Rådande obalanser på arbetsmarknaden skapar stora utmaningar för matchningen mellan utbud och efterfrågan. Arbetsgivarna signalerar en stark efterfrågeutveckling och höga nivåer på rekryteringsplanerna. Parallellt blir bristen på arbetskraft allt mer påtagligt bland såväl privata som offentliga arbetsgivare. Samtidigt minskar arbetslösa med en stark ställning på arbetsmarknaden och de med svagare ställning behöver längre tid att komma närmare ett arbete. Detta innebär att tillgången på arbetssökande med efterfrågade kompetenser minskar. Matchning till utbildning som leder till jobb blir allt viktigare för att mildra bristsituationerna. Eftersom inskrivna arbetslösa som befinner sig längre ifrån arbetsmarknaden är en heterogen grupp behövs också individuellt anpassade insatser, allt ifrån grundläggande utbildning till kompletterande utbildningsaktiviteter. Detta ställer större krav på utbildningsväsendets funktionssystem, men också på individer att välja en utbildning med en tydlig inriktning mot bristyrken.

Universitet och högskolor har samtidigt en mycket viktig roll för kompetensförsörjningen. Det finns en hög risk att bristen på eftergymnasialt utbildad personal ger allvarliga konsekvenser i den långsiktiga sysselsättningstillväxten. Samtidigt är yrkeshögskolan i länet ett viktigt komplement till kompetensförsörjningen inom en rad bristyrken. Möjligheten att genomföra gymnasieutbildning i vuxen ålder skapar goda förutsättningar att höja kompetenserna bland arbetssökande. Kommunerna i länet är mycket viktiga aktörer både som utbildningsanordnare och ur ett vägledningssystem.

Med en befolkningsökning, särskilt inflödet av människor från andra länder, finns det ett starkt potentiellt tillskott av arbetskraft och sysselsättning som kan fylla bristsituationen på arbetsmarknaden. På kort sikt har inflödet dock pressat upp arbetslösheten, särskild bland utomeuropeiskt födda. För att säkerställa en välfungerande integration av dessa personer ställs det stora krav på arbetsmarknadspolitiken samt andra politiska områden.

För att behålla tillskottet och få kompetensen att stanna inom länets gränser blir såväl länets som bristyrkenas attraktionskraft allt viktigare även i det längre perspektivet.

Konjunkturläget i Kalmar län

Den synkroniserade globala tillväxten fortsätter att återhämta sig och många analytiker i världen skruvar upp sina ekonomiska prognoser. I följande avsnitt beskrivs den globala och nationella konjunkturutvecklingen. Informationen bygger i synnerhet på Arbetsförmedlingens intervjuundersökning, men andra källor och jämförelser av vikt används också för att skapa en bredare framtida bild om bland annat stämningsläge och anställningsplaner i Kalmar län.

Konsensus i bedömningarna om ekonomisk tillväxt i världen

2017 har präglats av synkroniserad global återhämtning och för första gången på tio år kommer alla industriella och OECD-länder att visa på positiv tillväxt. Signalerna från ekonomins aktörer fortsätter visa på ett starkt stämningsläge och framtidstro även i slutet av 2017. Det stödjer den positiva konjunkturbilden för såväl tillväxtländer som Västeuropa. Stämningsläget i euroområdet är mycket positivt. Sysselsättningsökning och expansiva framtida anställningsplaner råder på bred front. Arbetslösheten fortsätter att minska i alla länder inom euroområdet. Även de nordiska länderna ger en förstärkt bild av deras ekonomier, vilket i sin tur påverkar den svenska tillväxten, särskilt då Norge är ett av Sveriges största exportländer. I den svenska ekonomin fortsätter aktiviteten att vara hög och konjunkturläget fortsätter således att förstärkas. Vi har en mycket god ekonomisk tillväxt med en takt som vi inte har sett sedan 2015. Även om den offentliga konsumtionen har bidragit till tillväxten de senaste kvartalen är dragkroken utrikeshandeln och i synnerhet exporten. Exporten ökade på bred front, det vill säga att både varu- och tjänsteexporten låg över genomsnittet av tillväxttakten. Konjunkturinstitutets (KI) konjunkturbarometer, som undersöker tendenser i näringslivet, visar på ett rekordstarkt läge för industriföretagen. Även andra branscher visar på ett starkt stämningsläge med höga orderingångar och expansiva anställningsplaner. Hushållskonsumtionen har ökat i en jämn takt. Hushållens stämningsläge ligger på normala nivåer, även om hushållens syn på sin ekonomi är något mer positiv och tilltagande.

Helhetsintrycket av konjunkturläget är en internationell tillväxt som återspeglar sig såväl inom euroområdet som i Sverige. Den samlade bedömningen är att rådande konjunkturläge kommer att hålla sig på höga nivåer med en stabil tillväxttakt under prognosperioden för 2018.

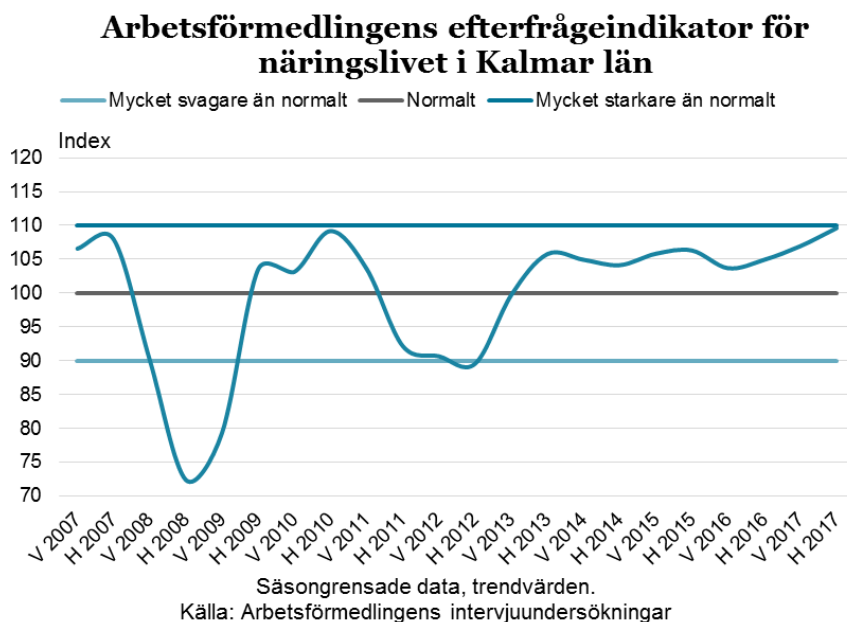
Mycket god framtidsoptimism bland arbetsgivarna

I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning hösten 2017 uppvisar arbetsgivarna i Kalmar län en mycket god framtidsoptimism. Bilden av konjunkturläget i länet fortsätter vara mycket stark. Arbetsgivarna i länet signalerade således en mycket positiv bild om framtiden och förväntar sig en mycket starkare efterfrågeutveckling än normalt. En förklaring är att det globalt råder ett stabilare stämningsläge inom såväl ekonomin som politiken, även om det finns kvar några orosmoln i form av politiska processer som exempelvis Brexit.

En annan indikator på hur arbetsmarknaden utvecklar sig är arbetsgivarnas varsel om kommande uppsägningar. Med undantag för några toppar har varseltalen i länet varit låga under en längre tid. Varseltalen i oktober uppgick till 90 personer och ligger under det historiska genomsnittet (112 personer) för Kalmar län.

Diagrammet nedan, som är korrigerat för säsongsvariationer, beskriver arbetsgivarnas efterfrågeförväntningar för de kommande sex månaderna. Värden över 100 ska utläsas som att den

förväntade konjunkturen är bättre än normalt och ett värde under 100 är alltså en indikation på att förväntningarna är svagare än vanligt.

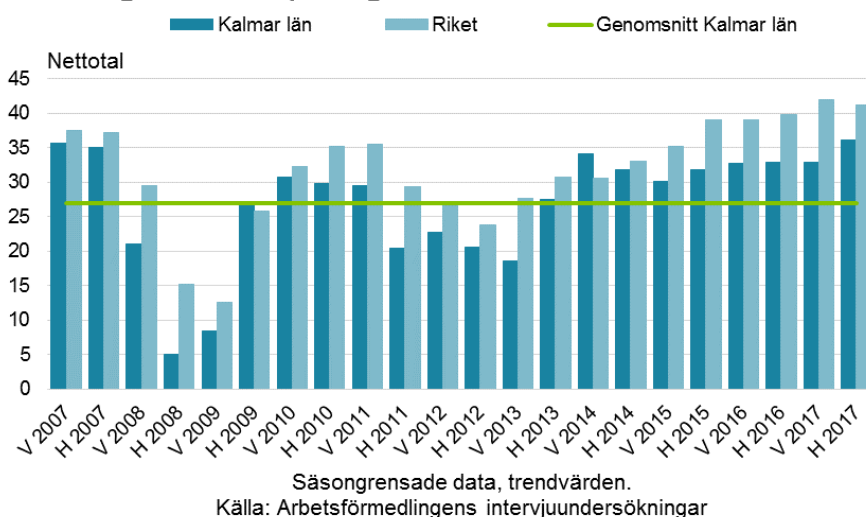
Efterfrågeindikatorn för Kalmar län steg från 107 under våren 2017 till att nu ligga på 110. Även sett på lite längre sikt ger länets arbetsgivare uttryck för optimism då 43 procent tror på en ökad efterfrågan på deras varor och tjänster de kommande 6-12 månaderna.

Samtliga branscher inom det privata näringslivet, förutom jord- och skogsbruk, redovisar i höstens undersökning en positiv bild gällande den framtida marknadsutvecklingen jämfört med nuläget. Industribranschen visar till och med på ett förväntningsläge på rekordhöga nivåer och driver upp den totala efterfrågeutvecklingen. Det är de mest industritunga kommunerna (Emmaboda och Oskarshamns kommun) i länet som tar del av det mycket goda stämningsläget. Eftersom industrin har en spilleffekt på de andra branscherna främjas tillväxten också inom dessa och därmed resterande kommuner i länet. Även den stegrande befolkningstillväxten sedan 2013 i länet kan tänkas vara en faktor som påverkar efterfrågeutvecklingen positivt, i synnerhet inom byggbranschen och privata tjänster.

Expansiva anställningsplaner men färre personalresurser

Den svenska arbetsmarknaden fortsätter att förstärkas vid utgången av 2017 och detta gäller även Kalmar län. Den mycket goda konjunkturen i länet återspeglas också i arbetsgivarnas anställningsplaner. I höstens intervjuundersökning anger 36 procent av arbetsgivarna i länet att de planerar en utökning av personalstyrkan och det ligger på samma nivå som våren 2007 (se diagrammet nedan).

Privata arbetsgivare som planerar att utöka sin personalstyrka på ett års sikt i Kalmar län

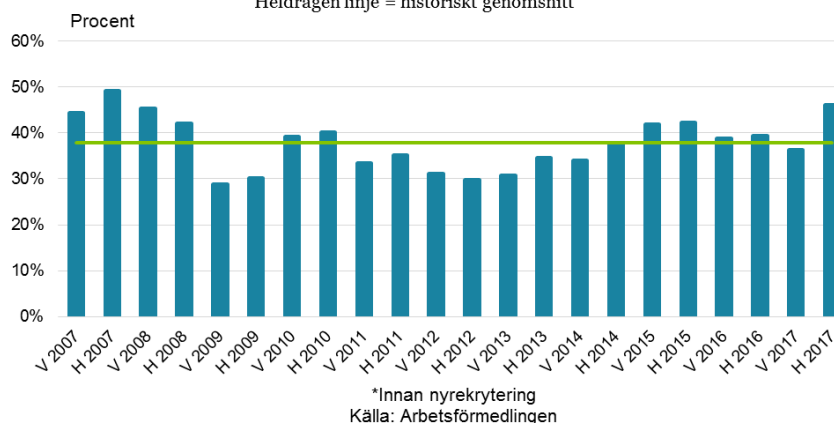

Den starka efterfrågeutvecklingen på varor och tjänster inom det privata näringslivet har också fört med sig att de lediga personalresurserna bland privata arbetsgivare krymper. Diagrammet nedan illustrerar utvecklingen av kapacitetsutnyttjandet bland privata arbetsgivare. I höstens intervjuundersökning uppger 46 procent att de endast kan öka sin verksamhet med 5 procent med befintlig personalstyrka. Nivån ligger klart över det historiska genomsnittet för länet och uppgår till nästan samma nivåer som hösten 2007.

Privata företag som kan öka produktionen med 5 procent*

våren 2007 -hösten 2017

Heldragen linje = historiskt genomsnitt

Det höga kapacitetsutnyttjandet bland privata arbetsgivare är en naturlig konsekvens av det långdragna höga konjunkturläget i länet. De lediga personalresurserna är lägst inom byggverksamhet, jord- och skogsbruk samt industri. De största inslagen av lediga personalresurser återfinns inom handel samt hotell och restaurang.

Den samlade bilden är att alla Arbetsförmedlingens framåtblickande indikatorer visar på ett fortsatt mycket starkt arbetsmarknadsläge under 2018 i länet.

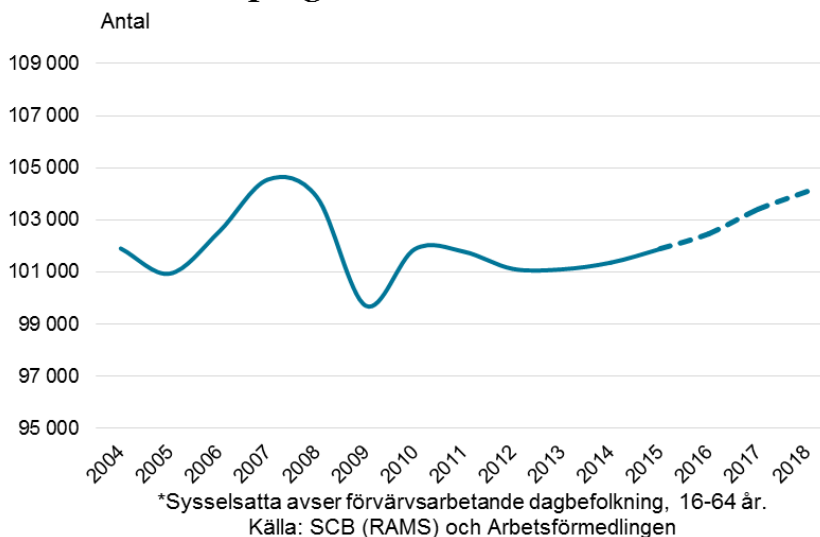
Prognos för sysselsättning och arbetslöshet

Prognosen för länets sysselsättningsutveckling grundas på flera faktorer. Bland annat av hur arbetsgivarna har svarat på frågan om antalet anställda under kommande år och deras bedömningar om efterfrågeutvecklingen framöver. Även bedömningar om den globala konjunkturen och framförallt utvecklingen inom euroområdet har betydelse för bedömningarna.

Antalet sysselsatta fortsätter att öka

Det starka konjunkturläget och de senaste årens befolkningsökning främjar den starka sysselsättningsutvecklingen i Kalmar län. Den konjunkturrella bilden för länet har förstärkts ytterligare under hösten jämfört med våren. Sammantaget pekar såväl faktisk statistik som framåtblickande indikatorer på att efterfrågan på arbetskraft kommer att vara fortsatt hög, vilket innebär att sysselsättningen kommer att öka i en god takt fram till 2018. Detta framhålls också av resultaten i höstens intervjuundersökning som indikerar positiva inställningar till den framtida sysselsättningsutvecklingen. Med detta som bakgrund bedöms sysselsättningen öka med 900 personer under 2017 och med 700 personer under 2018. Bedömningarna är något nedreviderade som en följd av den svåra bristsituationen. Sysselsättningsökningen i länet motsvarar en ökning på 0,9 procent för 2017 och 0,7 procent för 2018 i förhållande till det totala antalet sysselsatta 16-64 år. Det är lägre än den riksgenomsnittliga ökningen där de tre storstadsregionerna får ett betydande genomslag på rikssiffrorna.

Sysselsatta* 16-64 år i Kalmar län prognos för 2016 - 2018

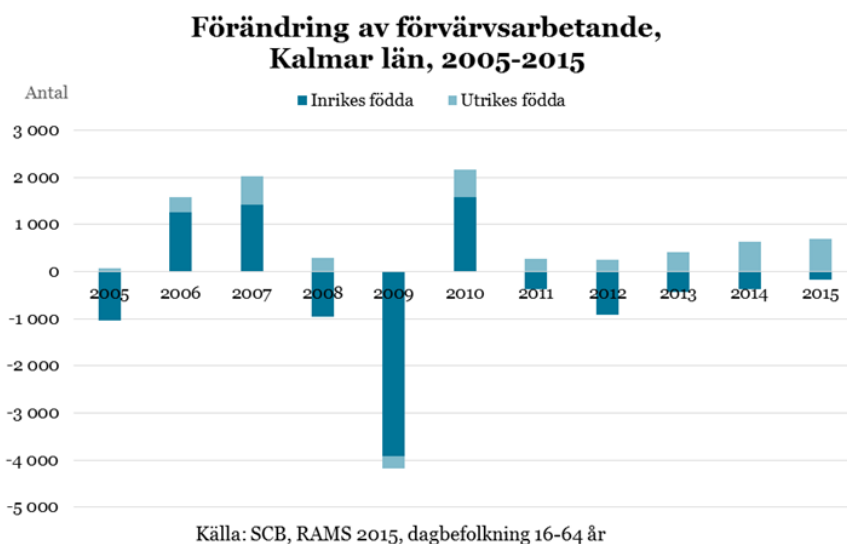

Jobbtillväxten kommer vara störst inom länets privata tjänstenäring och offentliga tjänstesektor. Det är också dessa yrkesområden som påverkas av länets befolkningsökning och rådande konjunkturläge.

Vid en närmare analys av sysselsättningens sammansättning utifrån ett jämställdhetsperspektiv synliggörs också skillnaderna på arbetsmarknaden mellan kvinnor och män. Den svenska arbetsmarknaden är den näst mest könssegregerade i Europa efter Finland. Denna princip gäller

även för länets sysselsättningsstruktur. Att arbetsmarknaden är könssegregerad tycks inte påverka skillnaden i sysselsättningsgrad mellan kvinnor (78 procent) och män (80 procent).¹ Det beror delvis på att arbetsmarknaden är traditionellt uppbyggd, där kvinnor i mycket högre utsträckning arbetar inom de yrken som är av omvårdande karaktär och ofta återfinns inom offentlig tjänstesektor. Män å andra sidan arbetar i större utsträckning inom den privata sektorn. Denna skillnad har över tid delvis också gynnat kvinnornas sysselsättningsutveckling, eftersom kvinnodominerade yrken i större utsträckning har påverkats av politiska beslut om utbyggnaden av den offentliga sektorn. Även den demografiska utvecklingen, som delvis styr efterfrågan på offentliga tjänster, har påverkat kvinnornas sysselsättningsutveckling. Därmed har konjunkturunsgångarna historiskt sett inte drabbat kvinnodominerade branscher i samma utsträckning som de mansdominerade.

Vid en uppdelning av de senaste årens förändringar av antalet förvärvsarbetande personer i ålderna 16-64 år, baserat på födelselandsgrupp, framgår det tydligt att det är den utrikesfödda delen av befolkningen som, allt sedan 2011, bidrar till länets sysselsättningstillskott. Förklaringen är att den inrikesfödda delen av befolkningen inte ökar i samma takt. Diagrammet nedan illustrerar förändringen av förvärvsarbetande mellan åren 2005 och 2015. Vid en djupare analys av tillskotten de senaste åren (2013 – 2015) framgår det tydligt att det är både utrikesfödda kvinnor och män som bidrar till ökningen. Bland inrikesfödda kvinnor och män är utvecklingen inte lika stark, men här är det värt att notera att sysselsättningsgraden bland inrikesfödda är hög, vilket gör att ökningstakten inte kan vara lika märkbar som bland utrikesfödda.

Utvecklingen av migrationen och antalet nyanlända blir därmed avgörande för sysselsättningen under många år framöver. Under åren 2013-2015 har antalet sysselsatta ökat med 780 personer i länet. Bland inrikesfödda minskade under dessa år antalet sysselsatta med 550 personer och bland utrikesfödda ökade antalet sysselsatta med 1 320 (580 kvinnor och 740) personer. Gene-

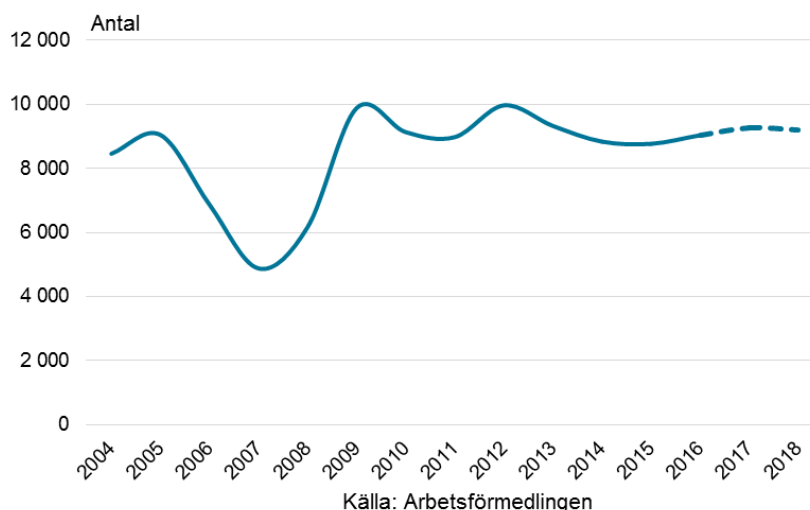
¹ SCB, förvärvsintensitet (förvärvsarbetande som andel av befolkningen i arbetsför ålder 20- 64 år i länet).

rellt i såväl riket som länet är sysselsättningsgraden bland utrikesfödda lägre än bland inrikesfödda och uppgår till 55 procent, jämfört med 79 procent för inrikesfödda. Skillnaden ger också en tydlig bild av var potentialen för kommande års sysselsättningsutveckling finns.

Arbetslösheten stiger 2017 för att sedan minska något 2018

Befolkningstillväxten i Kalmar län medför en successivt växande arbetskraft², vilket långsiktigt kan innebära potentiellt högre nivåer både för sysselsatta och arbetslösa. Detta är beroende av utvecklingen på arbetsmarknaden som i sin tur påverkas av de konjunkturella förändringarna. Nivån i den relativa arbetslösheten påverkas av vilken av dessa parametrar som växer snabbast. En säsongrensad serie uppvisar, enligt diagrammet nedan, i stort sett en stagnerad utveckling av arbetslösheten i länet.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år i Kalmar län prognos för kv4 2017 och kv4 2018

Med höstens prognos förändras inte den utvecklingen markant utan bedömningen från vårens prognos står kvar med en marginell nedrevidering under 2018. Arbetslösheten förväntas öka marginellt till slutet av 2017 och uppgå till 8,0 procent, för att sedan stabiliseras på en något lägre nivå och uppgå till 7,9 procent i slutet av 2018. Uttryckt i antal är Arbetsförmedlingens bedömning att arbetslösheten kommer att öka med 200 personer det fjärde kvartalet 2017 för att sedan minska med 100 personer motsvarande kvartal 2018. Det starka arbetsmarknadsläget bidrar till att fler får ett arbete, men det är inte lika starkt för alla inskrivna arbetslösa. Bland några grupper, så som inskrivna arbetslösa med lägst gymnasial utbildning, har arbetslösheten minskat märkbart och kommer att fortsätta vara på låga nivåer. Motsatt utveckling gäller för inskrivna arbetslösa med kortare utbildningsbakgrund.³

² Läs mer om befolknings- och arbetskraftsutvecklingen i kapitlet "Befolkning och arbetskraft".

³ Läs mer om inskrivna arbetslösa under kapitlet "Arbetslöshetens sammansättning".

Sammantaget beräknas omkring 9 200 personer vara arbetslösa och den relativa arbetslösheten beräknas uppgå till 7,9 procent det fjärde kvartalet 2018.

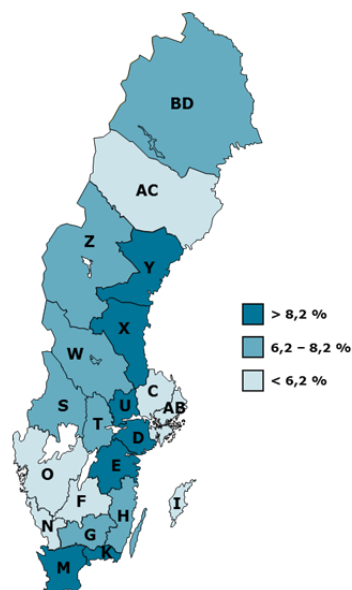
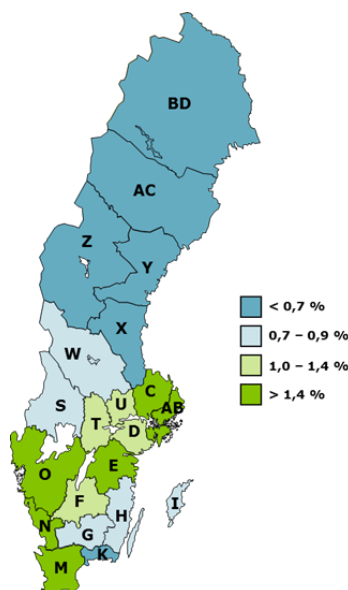
Stora regionala skillnader

I kartbilderna nedan redovisas utvecklingen av sysselsättningen och arbetslösheten per län till och med utgången av 2018. Arbetslösheten förväntas sjunka i de flesta län under prognosperioden. Det är i Västerbotten, Dalarna, Skåne, Blekinge, Uppsala och Stockholms län som det prognostiseras en ökande arbetslöshet.

Det är jobbtillväxt i hela landet under prognosperioden. Det är dock stora skillnader i tillväxtnivåerna bland rikets alla län. Den starkaste sysselsättningsökningen under 2018 förutses för Västra Götaland, Stockholms län och Östergötlands län. För mer information om utvecklingen på de regionala arbetsmarknaderna se respektive länsprognos på Arbetsförmedlingens hemsida.

Förväntad procentuell sysselsättningsförändring (16-64 år) mellan kvartal 4 2017 och kvartal 4 2018

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft, prognos kvartal 4 2018

AB	Stockholm	I	Gotland	U	Västmanland
C	Uppsala	K	Blekinge	W	Dalarna
D	Södermanland	M	Skåne	X	Gävleborg
E	Östergötland	N	Halland	Y	Västernorrland
F	Jönköping	O	Västra Götaland	Z	Jämtland
G	Kronoberg	S	Värmland	AC	Västerbotten
H	Kalmar	T	Örebro	BD	Norrboten

Näringsgrenar

I följande avsnitt redovisas bedömningen för branschernas sysselsättningsutveckling för prognosåren 2017 och 2018. Analyserna bygger på svaren från Arbetsförmedlingens intervjuundersökning för alla näringsgrenar och branscher i Kalmar län hösten 2017.

Höstens prognosundersökning ger en fortsatt positiv bild vad gäller länets efterfrågeutveckling och flertalet branscher förutser ett ökat personalbehov. Bedömningen för prognosperioden är att länets sysselsättning ökar med totalt 1 600 personer fram till slutet av 2018. Jobbtillväxten kommer att vara störst inom länets offentliga tjänstesektor samt inom den privata tjänstenäringen.

Industri

Industriföretagen utgör en viktig del av sysselsättningen i Kalmar län då nästan 21 000 personer arbetar inom näringsgrenen, vilket motsvarar 20,6 procent av länets totala sysselsättning. I riket uppgår andelen sysselsatta inom industrin till cirka 14 procent. Industrin är klart mansdominerad då nästan 78 procent av de sysselsatta är män. Länets industrisysselsättning bör dock värderas något högre då man i många fall också köper in tjänster och sysselsätter personer som statistiskt sett faller in under andra branscher. Näringsgrenen industri består av tillverkningsindustri, energi- och vattenförsörjning samt avfallshandling och återvinning. Industrin i Kalmar län har sin tyngdpunkt inom maskin, metall, skog och livsmedelsindustri. Även verkstadsindustrin är stark i länet.

Under 2015 planade sysselsättningen inom industribranschen ut och minskade svagt i länet. Uppgången inom industriproduktionen har tagit fart igen under slutet av 2016 och ingången på 2017. Parallellt har även den allt starkare exportmarknaden fått orderingsängarna att stiga. Såväl den svenska konjunkturen som världsmarknaden påverkar länets industri. Den rådande ekonomiska tillväxten i Sverige och världen ger positiva effekter på industrins efterfrågan i länet.

Det är stora variationer vad gäller industrins betydelse för respektive kommun i länet⁴. Störst andel sysselsatta inom industrin har Emmaboda och Oskarshamns kommun med 49 respektive 35 procent. Emmaboda kommun utmärker sig som den fjärde högst industrisysselsatta kommunen av Sveriges samtliga 290 kommuner. Lägst andel sysselsatta inom industrin har Kalmar och Borgholms kommun med nio respektive fyra procent.

Optimistiska efterfrågeförväntningar och rekryteringsplaner

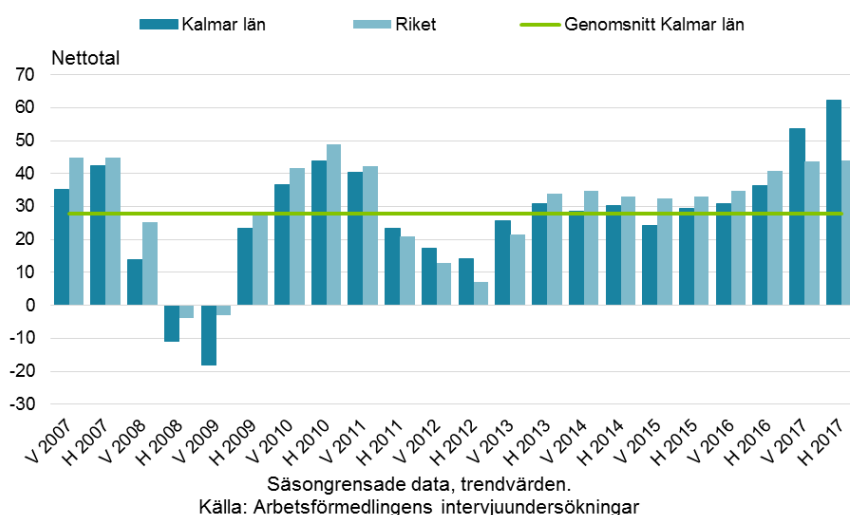
Med en mer stabiliserad världsekonomi har tillväxtprognoserna reviderats upp något. Det tredje kvartalet av 2017 betonar en förbättring i den europeiska konjunkturen, vilket är viktigt för exportindustrin i Kalmar län.

Förväntningsläget inom länets industri har stigit till rekordhög nivåer (se diagram nedan). Under höstens intervjuundersökning ser över två tredje delar av industriföretagen en stigande efterfrågeutveckling inom de närmste sex månaderna.

⁴ Se Arbetsmarknadsutsikter våren 2017, Kalmar län, s. 14

Även sett på lite längre sikt (6-12 månader) bedömer länets industriföretag en efterfrågeutveckling klart över genomsnittet, vilket indikerar ett stabilt förväntningsläge under 2018.

Förväntningsläget inom industrin för kommande sex månader i Kalmar län

Efter en längre period av fallande sysselsättning har minskningen av antalet sysselsatta inom industrin till synes planat ut. Under 2013 föll antalet anställda inom länets industri med nästan 640 personer. 2014 visade istället på en svag uppgång då länets industri sysselsatte drygt 130 personer fler jämfört med året innan, men föll med 80 personer 2015.⁵

Den starka konjunkturen återspeglas i höstens undersökning vad gäller arbetsgivarnas bedömning av rekryteringsplaner. Det goda stämningsläget initierar en sysselsättningsökning inom industrin 2017, med en viss avmattning 2018.

Även kapacitetsutnyttjandet inom industrin har stigit jämfört med hösten 2016 och nu uppger 72 procent av arbetsgivarna att de inte kan öka produktionen med mer än tio procent innan de behöver utöka personalstyrkan. Ökningen i industrins kapacitetsutnyttjande ligger väl i linje med en förstärkt efterfrågeutveckling, en förväntad stigande produktion och ett stigande personalbehov.

Stigande brist på arbetskraft inom industrin

I takt med det senaste årets förstärkning av den industriella konjunkturen har även den upplevda bristen på arbetskraft ökat jämfört med samma period föregående år. Nu anger 36 procent av arbetsgivarna att det har funnits svårigheter att hitta den kompetens som eftersökts. Bristen på arbetskraft är dock inte generell utan de yrken som anges som bristyrken har ofta ett djupare kunskapsinnehåll och då gärna i kombination med erfarenhet eller andra kompetenser. Värt att notera är att industrins framfart påverkar i mångt och mycket andra näringsgrenar så som privata tjänster, vilket bidrar till att bristen på arbetskraft ökar även inom de yrkesområdena.

⁵ Enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS 2015), 16-64 år, dagbefolkning.

Den vanligaste åtgärden för att möta rekryteringssvårigheterna är att låta befintlig personal arbeta mer. Inom industrin finns även ett konstant underliggande rationaliseringstryck och produktionen automatiseras och effektiviseras.

Utifrån den tilltagande arbetskraftsbristen och konstanta effektiviseringsåtgärder är den samlade bedömningen att industrisysselsättningen förblir relativt återhållsam med en svag tillväxt fram till 2018.

Byggverksamhet

Byggbranschen sysselsätter nästan 6 900 personer, vilket utgör 6,8 procent av den totala sysselsättningen i Kalmar län. Verksamheten är också den mest mansdominerade av samtliga branscher då mer än 93 procent av de anställda är män. Inom byggverksamheten ingår bland annat nybyggnad, tillbyggnad, ombyggnad och reparationer samt anläggningsarbete. Sett över länet har Borgholm och Torsås kommuner flest andel sysselsatta (10,9 respektive 10,1 procent) inom byggverksamheten medan Vimmerby och Högsby kommun har lägst andel och uppgår till cirka fem procent⁶.

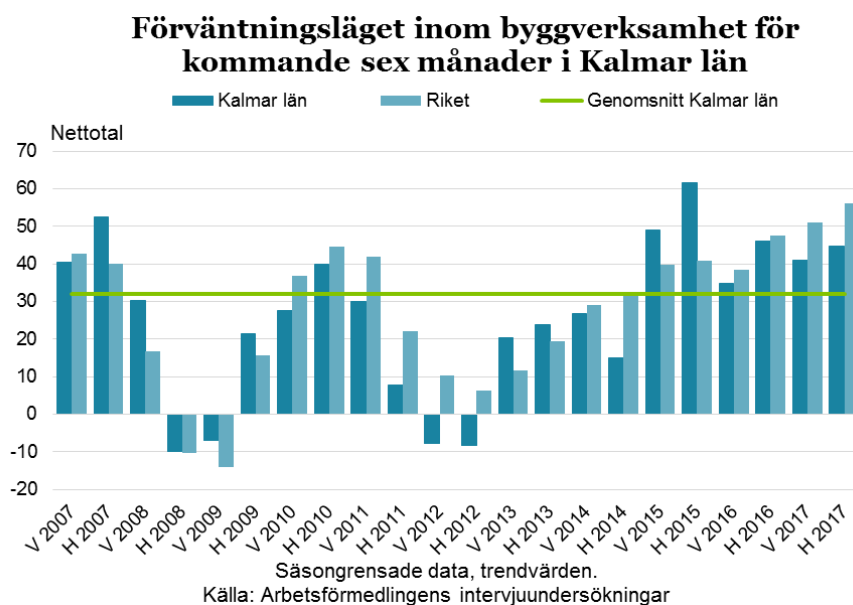
Gott stämningsläge bland länets byggföretag

Den mycket starka byggkonjunkturen i såväl länet som riket håller i sig. Konjunkturinstitutets konfidensindikator för bygg- och anläggningsverksamheten visar på en liknande utveckling och framtidstron är fortsatt hög. Generellt sett är byggföretagens förväntningar på framtiden optimistiska. Det är inom nybyggnadsinvesteringarna det indikeras viss dämpning, försvagningen är dock kopplat till husbyggarna. Byggföretagen rapporterar fortsatt höga nivåer på orderstockar, produktion och sysselsättning de närmaste månaderna.⁷

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator för länets byggverksamhet, som illustrerar företagens förväntningar på utvecklingen av efterfrågan de kommande sex månaderna, ligger i linje med höstens intervjuundersökning och visar på en mer optimistisk bild än vårens, se diagram nedan. Även om det var en viss nedgång under våren 2017 jämfört med riksgenomsnittet bör man komma ihåg att indikatorn visar på nivåer som är över den normala utvecklingen, det vill säga över genomsnittet för länet.

⁶ Se Arbetsmarknadsutsikter våren 2017, Kalmar län, s. 17

⁷ SCB Indikationer, nummer 10, november 2017

Förklaringen bakom de starka efterfrågebedomningarna är dels att bostadsinvesteringarna har ökat i en god takt de senaste åren och att investeringsbehov, som exempelvis renovering av skolor eller nya tillbyggnader inom landsting och kommun har ökat för att möta den demografiska utvecklingen som råder i länet.

Kapacitetsutnyttjandet inom bygg och anläggning är mycket högt, men har trots detta ändå ökat under de tre senaste undersökningarna. I höstens undersökning anger hela 87 procent av arbetsgivarna inom byggbranschen att de nyttjar sin personalstyrka nästan fullt ut.⁸ Detta skapar goda incitament för de framtida expansiva anställningsplanerna. Många av länets arbetsgivare uppger fortfarande att bristen på kvalificerad arbetskraft är ett av de främsta hindren för att öka sysselsättningen. Det är också inom byggbranschen som arbetskraftsbristen är mest utbredd jämfört med de andra branscherna. Detta innebär att det råder brist inom de flesta yrkesområden inom branschen. Särskilt problematiskt är bristen på erfaren personal till nyckelpositioner som exempelvis arbetsledare, driftchefer samt ingenjörer. Andra yrken som angetts vara svåra att rekrytera till är bland annat ställningsbyggare, träarbetare och montörer.

Arbetsgivarna löser den svåra bristsituationen som råder inom branschen genom att köpa in tjänster eller ta in underentreprenörer. Det finns ett stort inslag av bygghantverkare från andra europeiska länder som arbetar i länet. Den största konsekvensen som arbetsgivarna får på grund av arbetskraftsbristen är att de får tacka nej till order samt att befintlig personal får arbeta mer.

Arbetskraftsbristen kommer således att hålla tillbaka sysselsättningsökning inom byggbranschen i länet under hela prognosperioden. Ökningen förväntas ändå vara starkare under 2017 för att sedan avta något under 2018.

⁸ Med fullt resursutnyttjande menas att företagen inte kan öka sin produktion med mer än 10 procent innan man måste rekrytera ny personal.

Privata tjänster

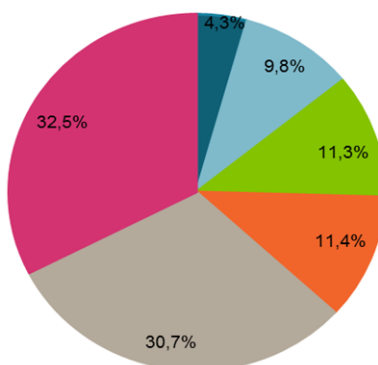
Var tredje person arbetar inom näringsgrenen, vilket gör privata tjänster till länets tredje största näringsgren med drygt 33 550 sysselsatta. Det råder en relativt god jämställdhet inom näringsgrenen jämfört med andra branscher då männen står för nästan 56 procent av sysselsättningen och kvinnorna för resterande 44 procent. I jämförelse med riket sysselsätter Kalmar län betydligt färre personer (33 procent) inom denna sektor (riksgenomsnittet ligger på ca 44 procent).

Den privata tjänstesektorn är ett samlingsnamn för en rad mycket heterogena delbranscher. Näringsgrenen omfattar handel, information och kommunikation, transport, hotell och restaurang samt finansiell verksamhet och företagstjänster. Diagrammet nedan illustrerar fördelningen av andel sysselsatta per delbransch.

**Fördelningen av sysselsatta inom privata tjänster
RAMS 2015, 16-64 år**

Källa: SCB

- Information och kommunikation
- Hotell- och restaurangverksamhet
- Kulturella och personliga tjänster m.m.
- Transport och magasinering
- Handel
- Finansiell verksamhet och företagstjänster

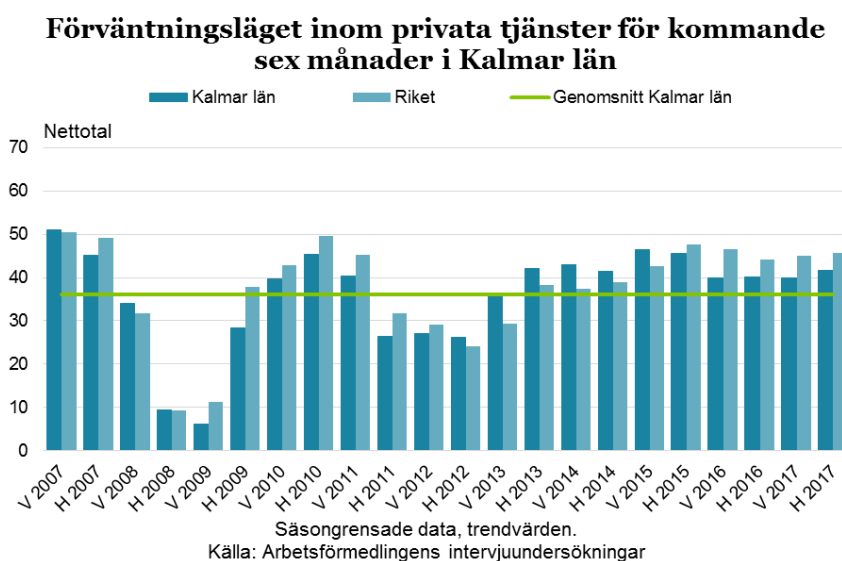
Den privata tjänstesektorn har under senare tid betraktats som sysselsättningsmotorn i länets ekonomi och det är också här som det skett en tydlig sysselsättningsökning de senaste åren, förutom nedgången 2014. En anledning till att allt fler jobb finns inom denna näringsgren är att företag inom andra näringsgrenar i högre utsträckning köper in tjänster som de tidigare hade egna anställda för. En del av tillväxten skulle alltså kunna härledas till industrin, bygg eller jord- och skogsbrukssektorn. En annan delförklaring är att sektorn gynnats av en allt mer konsumtionsdriven ekonomi med en god inhemsk efterfrågeutveckling samt att en förändrad demografi fått bland annat omsorgsbehovet att växa.

Generellt står de kustnära kommunerna för större delen av sysselsättningen inom privata tjänstenäringen, kommuner som också har en stor andel av turistnäringen i länet.

Starka förväntningar i privat tjänstesektor

Arbetsgivarna visar på ett positivt förväntningsläge under höstens intervjuundersökning och Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator visar återigen på nivåer över Kalmar läns historiska genomsnitt.

Diagrammet nedan visar den historiska utvecklingen av förväntningsläget för kommande sex månader inom näringsgrenen.

Förklaringen till höstens stigande förväntningar jämfört med de senaste tre undersökningarna korrelerar med efterfrågebedömningarna inom industri och bygg. Även digitaliseringens frammarsch påverkar delar av privata tjänster. Efterfrågeutvecklingen inom den privata tjänstesektorn är i många fall starkt kopplad till hushållens konsumtionsvilja. Många hushåll i Sverige har under en längre tid haft en relativt god ekonomi med stigande disponibla inkomster. Låga räntor och relativt goda reallöneökningar står för en del av förklaringen. Förutsättningarna för att hushållen ska fortsätta sin konsumtionstakt under prognosperioden får, trots de lagförändringar som kan komma att ske, betraktas som goda även om de förväntas avta något.

Värt att notera är också att länet följer rikets utveckling för förväntningsläget de kommande sex månaderna. Utvecklingen skiljer sig emellertid åt mellan de olika delbranscherna i Kalmar län. Återigen är de mest positiva delbranscherna handel, information och kommunikation samt finansiell verksamhet och företagstjänster. Delbranschen personliga och kulturella tjänster i länet har de försiktigaste framtida marknadsbedömningarna. Sammantaget är Arbetsförmedlingens bedömning att antalet förvärvsarbetande kommer att öka inom länets privata tjänstesektor fram till slutet av 2018. Arbetskraftsbristen inom en del yrkesområden kommer hämma ökningstakten.

Finansiell verksamhet och företagstjänster

Delbranschen består av finans- och försäkringsverksamhet, företagstjänster som fastighets- och uthyrningsverksamhet samt serviceföretag inom exempelvis ekonomi, teknik och

juridik. 10 900 personer eller motsvarande 10,7 procent av samtliga sysselsatta i länet återfinns inom finansiell verksamhet och företagstjänster. Här sysselsätts något fler män (57 procent) än kvinnor (43 procent).⁹ Delbranscherna är alltså starkt kopplade till marknadsutvecklingen inom andra områden och deras efterfrågan på tjänster.

En snabb teknisk utveckling samt att det har blivit vanligare med outsourcing av kringtjänster som bemanning och bokföring gör att delbranschen växer snabbt. Den är alltså starkt kopplad till marknadsutvecklingen inom andra sektorer och deras efterfrågan på tjänster. Den goda konjunkturutvecklingen i länet har påverkat just finansiella verksamheter och företagstjänster till stor del. Sysselsättningen har ökat som mest under senare tid i tidigare nämnda bransch, jämfört med de andra delbranscherna inom privata tjänstenäringen.

Mellan 2008 och 2015 har den genomsnittliga årliga sysselsättningsförändringen ökat med 3,2 procent inom finansiell verksamhet och företagstjänster. I höstens arbetsgivarundersökning är bedömningen av efterfrågan på tjänster som återfinns inom delbranschen positiva. Var tredje arbetsgivare inom finansiell verksamhet och företagstjänster ser en stigande efterfrågeutveckling för det närmaste halvåret. Även på lite längre sikt (6-12 månader) förväntas förväntningsläget stiga inom delbranscherna, vilket kan återspeglas i de expansiva anställningsplaner som arbetsgivarna uppger.

Den upplevda bristen på kompetens inom finansiell verksamhet och företagstjänster visar på rekordnivåer. I höstens intervjuundersökning uppger 45 procent av arbetsgivarna inom delbranschen att de har upplevt brist på kompetens de senaste sex månaderna. Dock finns det geografiska skillnader i upplevd brist mellan kommunerna. De mindre orterna, där det krävs en viss geografisk rörlighet, upplever större svårigheter att hitta rätt kompetens.

Även om delbranschens nuvarande arbetssätt utmanas av den omfattande digitaliseringen, som i sin tur kan komma att påverka personalomsättningen, är Arbetsförmedlingens bedömning att sysselsättningen fortsätter att öka inom länets finansiella verksamheter och företagstjänster.

Handel

Handeln är med sina drygt 10 300 (5 000 kvinnor, 5 300 män) förvärvsarbetande den näst största delbranschen inom den privata tjänstesektorn i Kalmar län och utgör över 10,1 procent av länets totala sysselsättning.¹⁰ Branschen omfattar detaljhandel, partihandel samt handel och reparation av motorfordon. Handeln påverkas i stor utsträckning av hushållens köpkraft vilket gör den relativt känslig för konjunktursvängningar.

Höstens intervjuundersökning visar att länets handelsföretag tror på en ökande efterfrågan de kommande sex månaderna jämfört med samma period föregående år. Framtidsoptimismen får också ett visst genomslag på anställningsplanerna där höstens undersökning pe-

⁹ SCB, RAMS 2015, 16-64 år

¹⁰ SCB, RAMS 2015, 16-64år

kar på en ökning av antalet anställda under prognosperioden. Värt att notera är att delbranschen är säsongskänslig, vilket medför att förväntningsläget på hösten tenderar att ligga lägre än vårens.

För personer som är på väg in på arbetsmarknaden är detta goda nyheter då många ingångsjobb återfinns just inom handeln, även om konkurrensen om varje arbetstillfälle är mycket hård. Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen att antalet sysselsatta inom handel bedöms öka försiktigt under 2018.

Transport

Branschen inkluderar passagerar- och godstransporter, drift av terminaler, lager och gods- hantering samt post- och budverksamhet. Transportsektorn med avseende på godstrans- porter är helt beroende av andra branscher, främst handel, industri och byggbranschen. Vid en konjunkturuppgång då någon av dessa branscher går bra, ökar följaktligen behovet av transporter. Transportsektorn sysselsätter drygt 3 900 personer, vilket motsvarar näs- tan 4 procent av arbetstillfällena i länet. Branschen är klart mansdominerad då mer än 82 procent av de sysselsatta är män.

Länets högkonjunkturer har påverkat transportbranschen märkbart det senaste året. Före- tagens förväntningar på utvecklingen de kommande sex månaderna har ökat med 9 pro- centenheter jämfört med för ett år sedan och nu tror drygt 33 procent av arbetsgivarna på en efterfrågeökning det närmaste halvåret. Kapacitetsutnyttjandet i branschen har också ökat jämfört med för ett år sedan och nu uppger nästan 73 procent av arbetsgivarna att de inte kan öka produktionen med mer än tio procent innan de måste anställa fler. En allt större andel av arbetsgivarna (32 procent) räknar också med att utöka antalet anställda det närmsta året. Det stigande behovet av personal har fått bristtalen att uppgå till rekordni- väer. Nu uppger nästan hälften av arbetsgivarna inom transport att det har varit svårt att rekrytera personal med rätt kompetens.

Mot bakgrund av resultaten i höstens intervjuundersökning och den starka konjunkturen bedöms sysselsättningen i länets transportnäring öka under prognosperioden.

Personliga och kulturella tjänster

Personliga och kulturella tjänster är en heterogen delbransch inom den privata tjänstenä- ringen. Den innefattar flera olika typer av service- och tjänsteverksamhet som riktar sig till privata konsumenter. Branschen är starkt sammankopplad med hushållskonsumtionens utveckling. Exempel på områden som ingår i delbranschen är kultur-, idrotts- och fritids- verksamhet, reparation och underhåll av elektronik. I delbranschen ingår även hår- och hudvårdsverksamheter och hushållsnära tjänster, det vill säga arbeten som utförs i eller i anslutning till bostaden. 2015 sysselsattes 3 800 personer (59 procent kvinnor respektive 41 procent män) i delbranschen. Många sysselsatta inom området är egenföretagare.

Arbetsgivarna är försiktigt positiva till det framtida förväntningsläget i höstens intervjuun- dersökning. Detta speglar också företagens anställningsplaner som ligger på en god nivå jämfört med hösten 2016.

Om det senaste uppsvinget i de svenska hushållens syn på sin egen ekonomi håller i sig kommer det sannolikt att främja branschens utveckling framöver. Sysselsättningen bedöms därmed öka försiktigt under 2018.

Hotell och restaurang

2015 sysselsatte delbranschen 3 300 personer, varav 55 procent var kvinnor. Inom delbranschen ingår förutom hotellverksamhet och annan form av tillfälligt logi också restaurang-, bar- och cateringverksamhet. Näringsenheten är konjunkturkänslig och i hög grad beroende av den ekonomiska utvecklingen för såväl företag som hushåll. Hotell- och restaurangbranschen kännetecknas av en relativt låg medelålder och hög personalomsättning, vilket ger möjlighet till jobböppningar och viktiga ingångsjobb för nya på arbetsmarknaden. Arbetslösheten är dock hög inom vissa av delbranschernas yrkesgrupper och konkurrensen om de lediga platserna är därför hård. Delbranschen är till viss del säsongsbetonad, inte minst i länets kuststäder och på Öland, och tim- samt deltidsanställningar är ofta vanliga.

Arbetsgivarna i höstens undersökning tror på en inbromsning i den framtida efterfrågan jämfört med ett år sedan. Det är också vanligt att höstens bedömningar är betydligt lägre än våren. Bristtalen har däremot ökat jämfört med mätningen hösten 2016. En av tre arbetsgivare uppger nu att de har upplevt brist på kompetens vid rekrytering de senaste sex månaderna. Yrken som uppges vara svåra att rekrytera till är erfarna kockar med specialistkunskaper, bagare, i viss mån hovmästare och servitörer med erfarenhet och goda säljkunskaper. De lokala skillnaderna gör att det även är svårt att hitta personal till yrken med lägre kvalificeringskrav då det oftast krävs körkort.

Den samlade bedömningen för länets hotell- och restaurangverksamhet är att sysselsättningen kommer att öka svagt under prognosperioden.

Information och kommunikation

Information och kommunikation, som innefattar IT-branschen och förlagsverksamhet (tidskrifter och böcker), sysselsätter 1500 personer i Kalmar län. Majoriteten av dessa, 70 procent, är män. Antalet sysselsatta har ökat något under senare tid, men ser man ur ett historiskt perspektiv har sysselsättningen haft en negativ trend med -2,7 procent per år mellan 2008 och 2015.

Arbetsgivarnas framtidstro har ljusnat både på kort och lång sikt. Den rådande optimismen kan härledas till IT-branschen, som är på stark frammarsch. Ett problem för sektorn är dock att det är svårt att hitta teknisk spetskompetens inom mjukvaru- och systemutveckling. Jämfört med de andra delbranscherna inom privata tjänster har information och kommunikation de högsta bristnivåerna i höstens intervjuundersökning. 58 procent av arbetsgivarna har haft svårigheter att rekrytera kvalificerad arbetskraft. Detta bromsar delvis branschens expansionsplaner. Kvalificerad IT-personal efterfrågas inom ett flertal branscher, i såväl privat som offentlig verksamhet, och konkurrensen om jobben kommer att vara liten under prognosperioden.

Den samlade bedömningen av utvecklingen för information och kommunikation är att den expanderande IT-sektorn kommer att driva sysselsättningsutvecklingen i delbranschen.

Utvecklingen kommer dock inte att påverka den totala sysselsättningen för delbranschen så pass att sysselsättningen ökar. Därmed är bedömningen att antalet sysselsatta kommer att vara nästintill oförändrat de kommande åren.

Jord- och skogsbruk

Näringsgrenen jord- och skogsbruk utgör drygt tre procent av länets förvärvsarbetande mellan 16 och 64 år. Utöver arbete med jord- och skogsbruk omfattas branschen även av uppfödning och skötsel av djur samt fiske. Branschen är mansdominerad då 81 procent av de sysselsatta är män. I Kalmar län är branschen störst i Borgholms kommun (11,0 procent) och minst i Oskarshamns kommun (1,1 procent).

Antalet förvärvsarbetande i branschen har under en längre tid visat på en svagt nedåtgående trend med en årlig genomsnittlig minskningstakt på 0,7 procent mellan åren 2008 och 2015. Många delar inom jord- och skogsbruksbranschen är starkt exportberoende och påverkas av internationella konjunkturförändringar.

Den positiva omvärldskonjunkturen främjar exporttillväxten i länet. Det råder således en positiv utveckling för såväl svensk som länets trävarumarknad. En mycket god byggaktivitet, på den för länets del så viktiga, europeiska marknaden gör efterfrågan på trä starkare, vilket främst gäller trävaror av gran.

I Arbetsförmedlingens undersökning hösten 2017 uppger länets jord- och skogsföretag att efterfrågeförväntningarna på deras varor och tjänster har ökat de senaste sex månaderna. Framtidsutsikterna dämpas något dock, men ligger fortfarande över genomsnittet för branschen i länet. Kapacitetsutnyttjandet inom näringsgrenen fortsätter att stiga jämfört med tidigare intervjuundersökningar och hela 85 procent av företagen uppger nu att de endast kan öka sin produktion med upp till tio procent innan det behöver anställas fler. Detta speglar också arbetsgivarnas svårigheter att hitta rätt kompetens. Eftersom branschen är säsongsbetonad försvåras bristsituationen ytterligare. Liksom i byggbranschen löser arbetsgivarna en del av bristsituationen genom inhyrning av tjänster från utländsk arbetskraft.

Sysselsättningen förväntas öka svagt under 2017 och ligga kvar på oförändrad nivå under 2018. Eftersom näringsgrenen endast står för tre procent av länets sysselsättning blir dock effekten på den totala jobbtillväxten liten.

Offentliga tjänster

Den offentliga tjänstesektorn består av verksamhetsområdena utbildning och forskning, vård och omsorg samt offentlig förvaltning. Näringsgrenen är uppdelad i verksamheter som drivs i privat regi respektive offentlig regi. De offentliga tjänsterna sysselsätter 35 900 personer, eller drygt 35 procent av samtliga sysselsatta i länet. Den offentliga sektorn är en klassiskt kvinnodominerad bransch där 78 procent av länets yrkesverksamma är kvinnor.

Det är stora variationer i länet vad gäller andel sysselsatta inom den offentliga tjänstesektorn. Högsby och Västerviks kommun står för största andelen sysselsatta inom sektorn och uppgår till 45,7 procent respektive 43,9 procent. Lägst andel sysselsatta har Emmaboda kommun (22,7 procent).¹¹

De stora demografiska förändringarna och befolkningspyramiden där den inrikesfödda delen av befolkningen i länet tenderar att bli allt äldre bidrog till att efterfrågan på de offentliga tjänsterna ökade kraftigt under 2016. Arbetsförmedlingens intervjuundersökning hösten 2017 visar på en viss dämpning av efterfrågan de kommande sex månaderna. Delförklaringen till bedömningarna är att de senaste årens stora asylmottagande, som har satt stor press på de offentliga verksamheterna, kommer att avta det under prognosperioden. Enligt Migrationsverkets prognoser ser man en avmattning av personer som kommer att söka asyl i Sverige det kommande året.

Värt att notera är att de utmaningar som länet har utifrån tidigare asylmottagningar kvarstår. Den kraftiga befolkningsökningen 2016 ställer höga krav på väl fungerande utbildningsverksamhet, administrativa system och infrastrukturer.

Svårigheter att hitta rätt kompetenser för offentliga arbetsgivare

Parallellt med att kraven på offentlig verksamhet ökar och personalbehoven stiger, ökar också bristen på arbetskraft, men ökningen är inte gällande i alla delsektorer. I höstens intervjuundersökning uppger närmare två av tre arbetsgivare inom den offentliga tjänstesektorn att de har upplevt en arbetskraftsbrist vid rekrytering de senaste sex månaderna.¹² Det är en viss dämpning av upplevelsen av brist vid rekrytering i höstens undersökning jämfört med tidigare undersökningar. Det ska dock noteras att bristnivåerna är på mycket höga nivåer. Inom vissa yrken har rekryteringsläget blivit mycket ansträngt, vilket påverkar arbetssituationen på arbetsplatsen negativt.

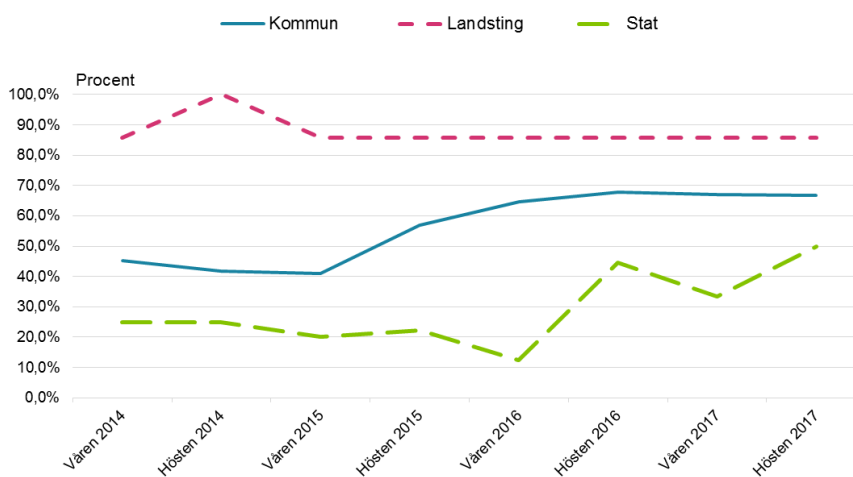
Diagrammet nedan illustrerar utvecklingen av arbetskraftsbristens utveckling inom stat, landsting och kommun i länet. De svåraste och mest ihållande bristsituationerna återfinns inom landstingens verksamhetsområden, även om utvecklingen inte har ökat de senaste fem intervjuundersökningarna. Däremot har ökningen av brist på utbildad personal ökat märkbart inom de kommunala verksamheterna. Sedan 2014 har bristen inom de kommunala verksamheterna stigit från en andel på 45 procent till drygt 67 procent. Liknande trend för växande bristsituationer kan utläsas även för statliga verksamheter, även om det inte

¹¹ Se Arbetsmarknadsutsikter våren 2017, Kalmar län, s. 25

¹² Arbetsförmedlingens arbetsgivarundersökning, hösten 2017

handlar om samma höga nivåer. Bristen på arbetskraft är således svårast inom verksamheterna skola, vård samt barn- och äldreomsorg.

Brist på arbetskraft, offentliga arbetsgivare våren 2014 - hösten 2017

Källa: Arbetsförmedlingens intervjuundersökning hösten 2017

Utbildningssektorn är nästan uteslutande styrd av demografin. Demografiska förändringar och en ökad inflyttning i form av en hög invandring ökar trycket på skolorna i länet. Ökade barnkullar i de lägre åldrarna har fått barnomsorgsverksamheten att växa på flera håll. De höga bristtalen gäller framför allt pedagoger på alla nivåer, omsorgspersonal och handläggare inom kommunal regi. Kommunerna konkurrerar om kompetensen, vilket skapar en rörlighet i länet. De kommuner som kan erbjuda högre löner står som vinnare, medan andra får allt svårare att hitta rätt kompetens. Behovet av lärare kommer att bli betydligt mer påtagligt även inom gymnasieverksamheten i framtiden och här anges behöriga yrkes- samt vård- och omsorgslärare som svåra att rekrytera. I och med det stora inflödet av asylsökande under de senaste två åren har även behovet av specialpedagoger och lärare med svenska som andra språk ökat markant och bristen på personer med dessa kompetenser anges nu vara mycket hög.

Efterfrågan på vårdpersonal i vård- och omsorgssektorn förväntas stiga under en längre tid framöver i och med att länets befolkning blir allt äldre. Det kommer även öka behovet av hälso- och sjukvård i länet. Bristsituationen i vård- och omsorgssektorn är emellertid inte lika stor som inom den öppna och slutna sjukvården. Bristsituationen ökar dock inom vissa av yrkena i takt med att demografin förändras och det förekommer redan nu en viss brist på undersköterskor med yrkeserfarenhet.

Arbetsförmedlingens bedömning från våren 2017 ligger kvar och antalet sysselsatta inom offentliga verksamheter förväntas öka i samma takt under prognosperioden förutsatt att man hittar rätt personal och lyckas med rekryteringarna.

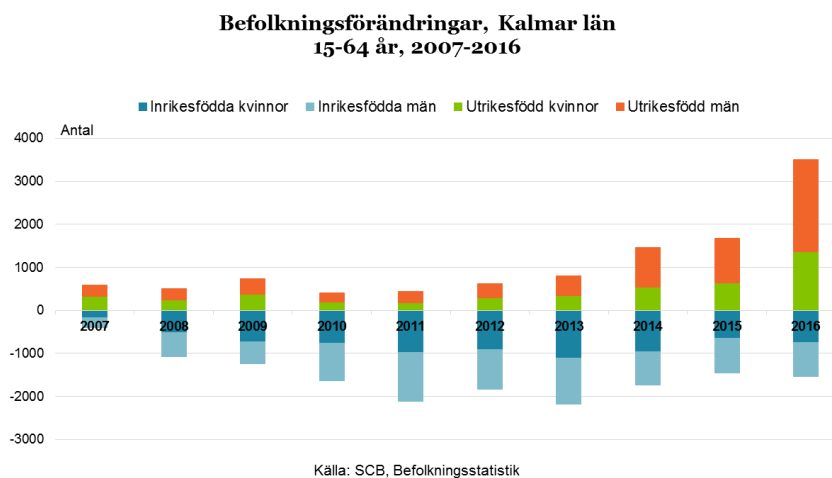
Befolkning och arbetskraft

Arbetskraften i länet består av de människor som står till arbetsmarknadens förfogande, det vill säga personer i arbetsför ålder som vill och kan arbeta. Storleken på arbetskraften påverkas främst av befolkningsutvecklingen. Andra faktorer som påverkar arbetskraftsutvecklingen är hur många som väljer att studera, sjuktal, ohälsotal och hur många som av andra orsaker inte tillhör arbetskraften, till exempel föräldralediga.

Kalmar län hade den näst största befolkningsökningen

Historiskt sett har länet inte präglats av höga befolkningsökningar¹³. Antalet människor som bor i Kalmar län har minskat sedan 2007 och har periodvis legat långt under historiska genomsnittet, men utvecklingen stannade av 2014 och nu ökar åter befolkningen i länet. 2016 hade länet den näst största befolkningsökningen i riket (1,9 procent). Befolkningstalen uppgick till 242 300 i slutet av 2016, en ökning med cirka 4 600 personer (2 700 män och 1 900 kvinnor) på ett år.

Vid en uppdelning av de senaste årens befolkningsförändringar i åldrarna 15-64 år på födelselandsgrupp i Kalmar län, framgår det att det är utrikesfödda som har drivit den positiva utvecklingen för befolkningen i arbetsför ålder, se diagram nedan.

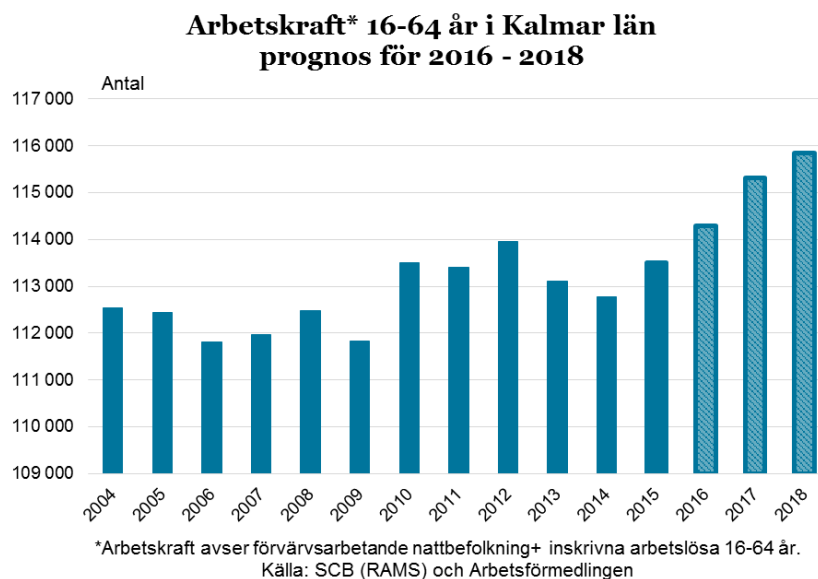
Den utrikesfödda befolkningen började öka kraftigt i länet omkring år 2013, bortsett från enstaka toppar tidigare år. Dock är inte tillväxttakten lika hög som i åldersgrupperna 0-15 år och äldre än 65 år. Eftersom antalet personer i åldersgruppen 60-64 år minskar så minskar också utflödet från arbetskraften till pension framöver, samtidigt som tillskotten från

¹³ Det stora antalet asylsökande kan inte räknas till befolkningen förrän de har fått ett uppehållstillstånd och en kommunplacering och det kan dröja upp till två år. Inte heller räknas EU-migranterna in i befolkningen, eller i arbetskraften. Det är med andra ord skillnad på hur många människor som ingår i länets befolkning och hur många människor som uppehåller sig i länet.

yngre generationer och från inflyttning kommer att öka. Bedömningen är att befolkningen kommer att öka under prognosperioden, 2017 och 2018, men i en avtagande takt.

Antalet personer i arbetskraften ökar

Denna trend följer också arbetskraftstillväxten, det vill säga att den positiva utvecklingen av antalet sysselsatta som skett under de senaste åren i större utsträckning utgörs av utrikesfödda. Motsatt utveckling gäller för den inrikesfödda befolkningen i åldern 16-64 år som har minskat i länet sedan 2006. Befolkningen som är äldre än 65 år ökar, men med minskad tillväxttakt eftersom den stora puckeln av 40-talister redan ingår i åldersgruppen. Detta innebär att befolkningsökningen i arbetsför ålder inte sker samma takt som den i den ökande befolkning som går ur arbetskraften. Sammantaget medför det här att hos den inrikesfödda befolkningen ökar antalet människor i de åldersgrupper som inte står till arbetsmarknadens förfogande samtidigt som den grupp som kan arbeta minskar. Detta skapar stora påfrestningar för samhället eftersom skatteunderlaget minskar samtidigt som behoven av utbildning, vård och omsorg ökar. Detta skulle vara scenariot om vi inte skulle ha inflyttning till länet, främst från andra länder.

Diagrammet ovan illustrerar arbetskraftsutvecklingen i Kalmar län. En mycket god konjunktur och en stark befolkningsökning har gjort att arbetskraften har ökat snabbt de senaste åren. Bedömningen är att ökningstakten kommer att vara ihållande även under prognosperioden även om det avtar något vid utgången av 2018. Även fortsättningsvis väntas utrikesfödda bidra till tillväxten av arbetskraften. Förklaringen är att befolkningen i arbetsför ålder ökar mest just bland utrikesfödda. Samtidigt är arbetskraftsdeltagandet mycket högt bland inrikesfödda och kan inte öka lika kraftigt under prognosperioden.

Fler som pendlar ut från länet för att arbeta

Pendlingsflödet är en annan faktor som kan påverka arbetskraftsutbudet. I Kalmar län råder det en negativ nettopendling, det vill säga att det är fler som pendlar ut från länet till ett arbete än som pendlar in till länet. Det betyder att det finns en arbetskraftsreserv i den egna befolkningen. Bedömningen är att något fler av dem som bor i länet kommer att kunna arbeta i det egna länet än tidigare. Dock kommer utpendlingen att kvarstå som något högre än inpendlingen. De största pendlingsströmmarna från Kalmar län går till angränsande län samt till Stockholms län. Inpendlingen sker likt utpendlingen till större del från angränsande län.

Förändringen i arbetskraftsutbudet

Som nämnts tidigare i avsnittet utgörs arbetskraften av sysselsatta och arbetslösa. När det är stor efterfrågan på arbetskraft (högkonjunktur) är det fler som väljer att träda in i arbetskraften än vid en lågkonjunktur. Med hänsyn till skillnaden i in- och utflödet från arbetskraften som påverkas av bland annat demografi, studiedeltagande och pendling bedöms arbetskraften som helhet öka med 1200 år 2017 och 800 personer år 2018.

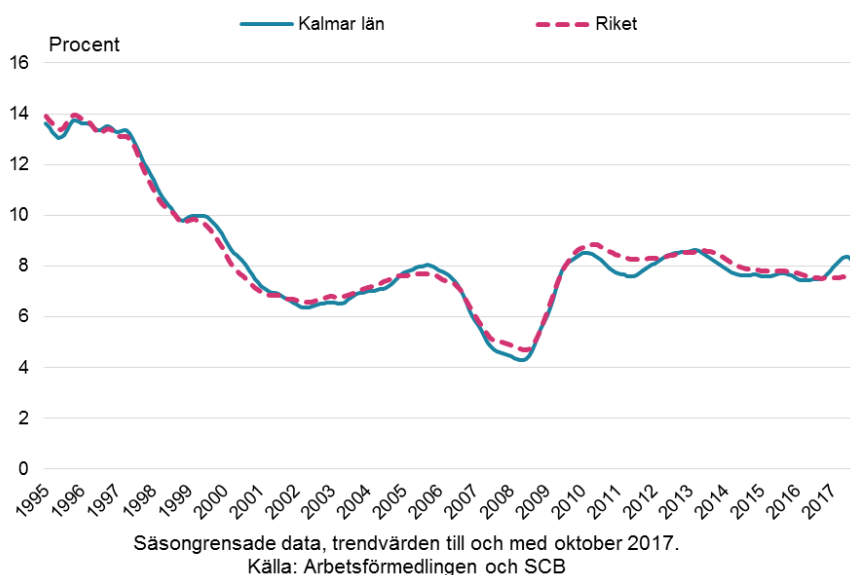
Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen

I följande kapitel beskrivs utvecklingen för arbetslösheten och de inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen i Kalmar län. Inskrivna arbetslösa avser öppet arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd i åldrarna 16-64 år. Arbetslöshet definieras som inskrivna arbetslösa som andel av registerbaserad arbetskraft.

Arbetslöshetens utveckling

I diagrammet nedan illustreras den totala arbetslösheten i procent av den registerbaserade arbetskraften för länet och riket. Arbetslöshetens utveckling i riket och länet följer varandra nära nog för hela perioden. Ett visst gap kom under åren närmast efter finanskrisen då arbetslösheten sjönk snabbare i länet jämfört med riket. Under de något svagare åren 2012-2013 steg arbetslösheten mer i Kalmar län och hakade på rikskurvan igen. Under de senaste två åren har arbetslösheten minskat svagt i både länet och riket, men början av 2017 bjöd på ett trendbrott både i den nedåtgående trenden men också avvikelsen från riket. Första halvåret av 2017 har haft en ökande arbetslöshet fram till juni. Detta hänger ihop med det starka inflödet till etableringsuppdraget, som nu avtar.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år i Kalmar län

Räknat som andel av arbetskraften (16-64 år) uppgick länets arbetslöshetsnivå till 8,1 procent (7,5 procent kvinnor och 8,6 procent män) i slutet av oktober 2017 och ligger på en högre nivå än riksgenomsnittet (7,4 procent). Beskrivet i antal innebär det att 9 200 personer (4 070 kvinnor och 5 130 män) är inskrivna som arbetslösa bland länets arbetsförmedlingar i slutet av oktober. Jämfört med motsvarande månad för ett år sedan så har arbetslöshetsnivån stigit med 0,5 procentenheter. Arbetslösheten bland kvinnor ökar mest med en takt på 0,8 procentenheter jämfört med 0,2 procentenheter för män, dock bör det noteras att den relativa arbetslösheten är högst bland män.

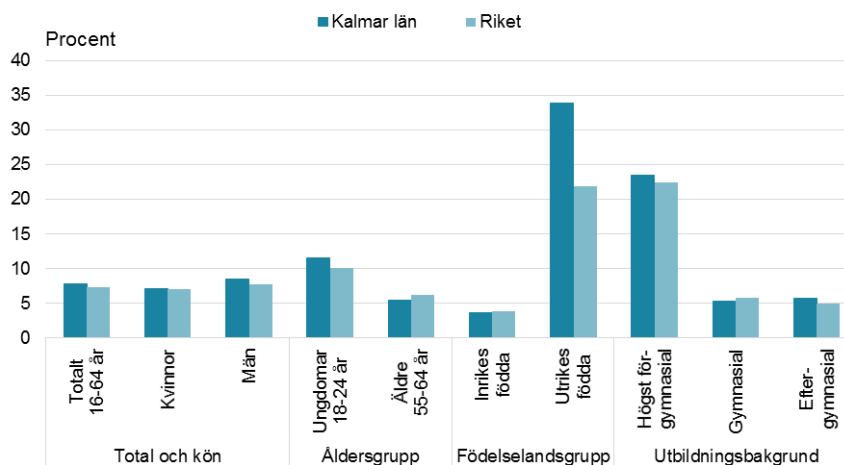
Arbetslöshetens sammansättning

Diagrammet nedan redovisar halvårsgenomsnitt för arbetslöshetsnivåer för olika undergrupper av inskrivna arbetslösa i länet och för riket. I bilaga 3 finns en motsvarande redovisning för varje kommun i länet. Av diagrammet framgår att andelen arbetslösa av arbetskraften i Kalmar län är påfallande lik riksgenomsnittet, förutom inom gruppen utrikesfödda.

I Kalmar län såväl som i riket kan det utläsas en viss skillnad i den genomsnittliga arbetslösheten mellan könen, där kvinnor hade en lägre arbetslöshet än män. De största skillnaderna uppträder dock vid jämförelser mellan andra grupper.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år fördelat på olika grupper i Kalmar län

genomsnitt av kv2 och kv3 2017

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB

I diagrammet kan det utläsas att det finns en större skillnad mellan åldersgrupperna, där ungdomar (18-24 år) generellt sett tenderar att ha en högre arbetslöshet än äldre (55-64 år). Förklaringen är att ungdomar befinner sig i en etableringsfas på arbetsmarknaden och varvar i stor utsträckning korta anställningar med perioder av arbetslöshet. Ungdomarna har gynnats både av det starka konjunkturläget och av de senaste årens omfattande pensionsavgångar från arbetsmarknaden.

Arbetslöshetsutvecklingen bland unga i Kalmar län har präglats av en ökande trend under 2017. Uttryckt som andel av den registerbaserade arbetskraften uppgår länets ungdomsarbetslöshet till 12,3 procent. Det var alltså 1 620 unga (18-24 år) som var inskrivna som arbetslösa hos länets arbetsförmedlingar under årets fjärde månad. Även bland unga (18-24 år) är det färre kvinnor (590) än män (1 030) som är inskrivna arbetslösa. Inflödet till etableringsuppdraget står nästan uteslutande för ökningen av unga inskrivna arbetslösa.

Personer som tillhör åldersgruppen 55-64 år är generellt mer etablerade på arbetsmarknaden och har jämförelsevis en liten risk att hamna i arbetslöshet. Däremot kan det vara

svårare för dessa personer som hamnat i arbetslöshet att återinträda på arbetsmarknaden, i synnerhet personer med kortare utbildningsbakgrund.

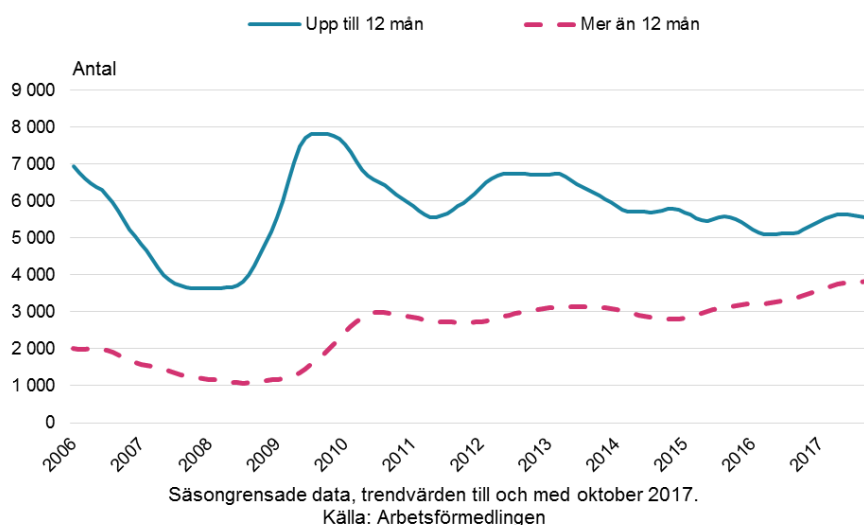
De största skillnaderna går dels mellan inrikes- och utrikesfödda inskrivna arbetslösa, dels mellan inskrivna arbetslösa med kort och längre utbildning. Den höga arbetslösheten bland utrikesfödda beror på att betydligt fler träder in i arbetskraften än antalet som går ut i arbete. Arbetsförmedlingens samordnande ansvar för etableringsinsatser medför ofta en tidig inskrivning av nyanlända på Arbetsförmedlingen. Dessa individer är nya på den svenska arbetsmarknaden och behöver längre tid att komma närmare arbetsmarknaden till följd av bristande språkkunskaper och avsaknad av kontakter.

Bland inskrivna arbetslösa med olika bakgrunder är situationen på arbetsmarknaden särskilt tuff för personer med endast förgymnasial utbildning, därav den höga arbetslösheten inom gruppen. Efterfrågan på gymnasial och eftergymnasial utbildning bland arbetsgivare kommer att vara ihållande över tid och arbetslösheten bland personer med kortare utbildning kommer således inte att minska nämnvärt.

Fyra av tio i längre tider av arbetslöshet än ett år

En annan faktor som skapar större förståelse för arbetslöshetens sammansättning är analys av tider i arbetslöshet. Diagrammet nedan illustrerar antalet inskrivna arbetslösa indelade efter inskrivningstid. En växande andel av de inskrivna arbetslösa har arbetslöshets-tider på 12 månader eller mer. I oktober var antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i mer än 12 månader 3 800 personer, en ökning med 400 personer jämfört med samma månad föregående år. Under senare tid finns det dock en tendens till att arbetslösheten ökar även bland personer som varit arbetslösa kortare tid än 12 månader.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år efter inskrivningstid i Kalmar län

En delförklaring till utvecklingen är att sökandesammansättningen har förändrats markant, vilket innebär att en större andel av de inskrivna arbetslösa utgörs av personer som står längre ifrån arbetsmarknaden. En tydligt bidragande faktor till att fler fastnar i längre tider av arbetslöshet har varit det växande antalet inskrivna arbetslösa inom ramen för etableringsuppdraget. Det är också naturligt att deltagarna per automatik hamnar i längre tider av arbetslöshet då dessa personer i normalfallet deltar i etableringen som längst i 24 månader. Långa tider i arbetslöshet är ett tecken på att det finns svårigheter att få arbete och att ett ökat stöd behövs för att komma närmare arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen har ett tydligt uppdrag att stödja personer med långa inskrivningstider.

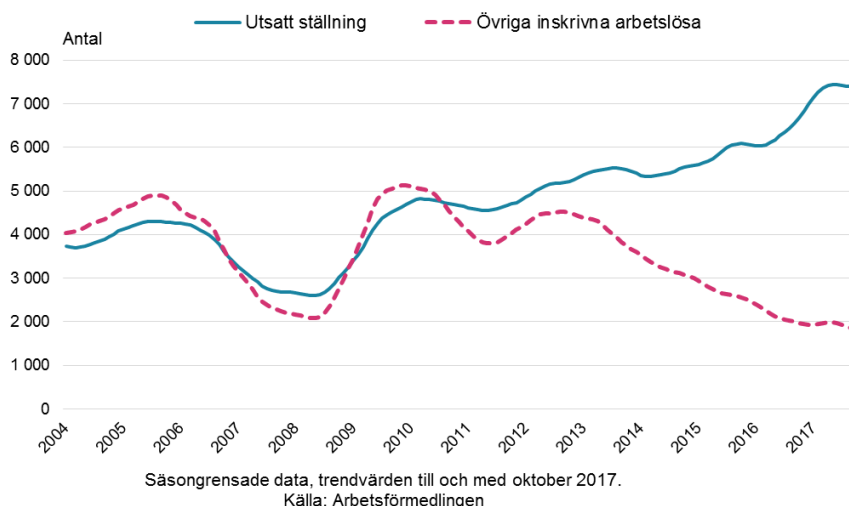
Stabiliserad utveckling bland inskrivna arbetslösa med utsatt ställning

Arbetsförmedlingen har identifierat fyra grupper som löper högre risk att hamna i långa tider utan arbete och därmed har en utsatt ställning på arbetsmarknaden. Inom varje grupp finns personer med olika erfarenheter och förmågor som i hög grad påverkar takten att komma närmare ett arbete. Till inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden räknas:

- Arbetslösa med högst förgymnasial utbildning
- Arbetslösa födda utanför Europa
- Arbetslösa med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- Arbetslösa i åldrarna 55-64 år

Gruppen inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden ökade kraftigt under lågkonjunkturen 2009. Den har därefter fått ytterligare tillskott genom sjukförsäkringsreformen och en ökad mottagning av nyanlända. Sedan 2011 har andelen inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden ökat från 53 till 80 procent. Den höga andelen är också ett resultat av att arbetslösheten fallit kraftigt bland gruppen övriga inskrivna arbetslösa, som i oktober omfattade 20 procent av de inskrivna arbetslösa i länet, en minskning med 27 procent jämfört med oktober 2011. Diagrammet nedan visar utvecklingen av inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden i länet och övriga inskrivna arbetslösa.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år med utsatt ställning på arbetsmarknaden och övriga inskrivna arbetslösa i Kalmar län

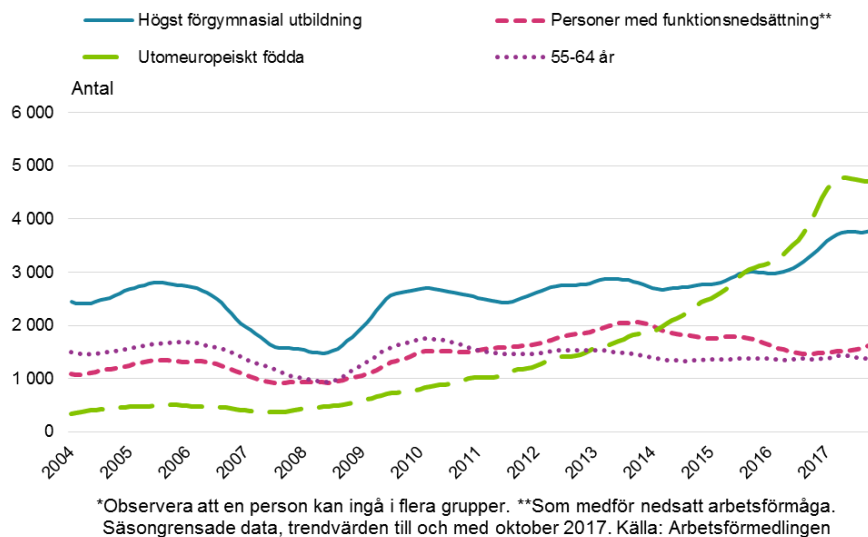
Diagrammet illustrerar också att utvecklingen av inskrivna arbetslösa med utsatt ställning har medfört en kraftig förändring av arbetslöshetens sammansättning. Såväl i länet som i riket har tudelningen mellan inskrivna arbetslösa med utsatt ställning och övriga inskrivna arbetslösa vuxit med tre procent, jämfört med samma månad föregående år.

7 400 personer räknades i oktober 2017 till gruppen inskrivna arbetslösa med utsatt ställning i länet. I gruppen övriga inskrivna arbetslösa uppgick antalet till 1 800 personer. Inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden förväntas att stabiliseras under 2018, men hålla sig på förhållandevis höga nivåer. Den starka efterfrågeutvecklingen och expansiva anställningsplanerna som prognostiseras för 2018 kommer att främja inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden. Då dessa individer många gånger behöver en kedja av insatser och fördjupad stöd för att komma närmare arbetsmarknaden kommer inte arbetslösheten att pressas ned nämnvärt.

Två av fem med utsatt ställning är födda utanför Europa

Vid en närmare analys av inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden framgår det i diagrammet nedan att inskrivna arbetslösa födda utanför Europa har ökat mest i antal i oktober 2017 jämfört med samma period föregående år. Beskrivet i antal uppgår siffran till 4 700 personer, en ökning med 700 personer på ett år.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år fördelade på enskilda grupper* i Kalmar län

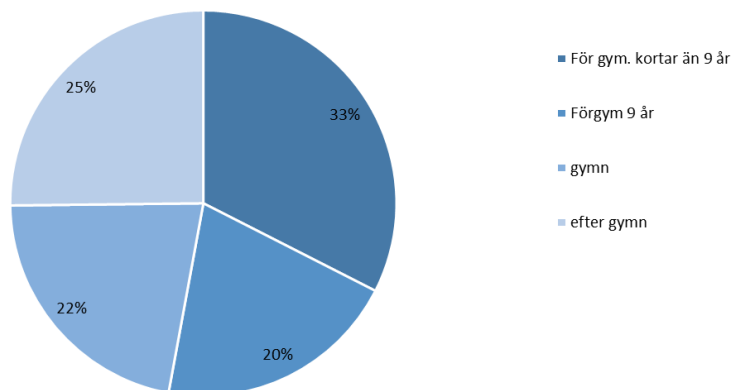

I Kalmar län har asylmottagandet varit stort under de senaste åren, vilket också har bidragit till att det största tillskottet till arbetskraften har kommit genom asylsökande från länder utanför Europa. Det finns därmed ett tydligt samband mellan antalet asylsökande och arbetslöshetens utveckling bland utomeuropeiskt födda. Den senaste tidens avmattning, som kan utläsas i diagrammet, kan förklaras med att inflödet i etableringen inte är lika högt jämfört med inledningen av 2017.

En annan samvariation som framgår i diagrammet går mellan inskrivna arbetslösa med högst förgymnasial utbildning och utomeuropeiskt födda. Sedan 2010 har ökningen drivits av utomeuropeiskt födda som saknar gymnasieutbildning och i oktober utgör gruppen 33 procent eller totalt 3 800 personer av de inskrivna arbetslösa. Arbetslösa som saknar gymnasieutbildning har betydligt svårare än personer med högre utbildning att snabbt få ett arbete. De har också en svag grund för olika former av vidareutbildning. Inte sällan återfinns personer med låg utbildningsnivå bland de grupper som redovisas i diagrammet ovan och det är utvecklingen bland dessa som i hög grad påverkar kurvan för arbetslösheten bland personer med högst förgymnasial utbildningsnivå.

Nästan hälften (47 procent) av inskrivna arbetslösa utomeuropeiskt födda i länet har en utbildningsnivå som motsvarar minst en gymnasieutbildning i Sverige, se diagram nedan.

Utom europeiskt födda inskrivna arbetslösa 16 - 64 år i Kalmar län

Källa: Arbetsförmedlingen, oktober 2017

De visar samtidigt på mycket stora behov av grundläggande utbildningsinsatser för att senare kunna gå vidare med yrkesutbildning. Mer än hälften (53 procent) saknar en gymnasial utbildning. Dessa individer löper högre risk att hamna i långa tider av arbetslöshet. Utmaningen gäller även för inrikes födda med högst förgymnasial utbildning. Detta kan förklaras med att arbetsgivarna nästan alltid kräver gymnasieutbildning.

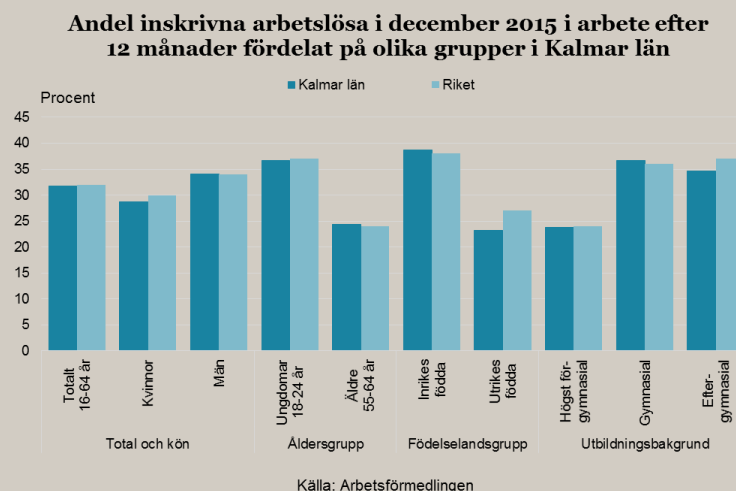
Bland personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga har arbetslösheten haft en stabil utveckling. I oktober 2017 är det 1 600 inskrivna arbetslösa som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Eftersom dessa individer behöver extra stöd i arbetet är det svårt att konkurrera om jobben med övriga arbetssökanden. Inskrivna arbetslösa med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga löper därmed större risk att hamna i långa tider utan arbete. Ett av Arbetsförmedlingens uppdrag är att stötta arbetssökanden med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga genom subventionering av lönekostnader och att stötta med anpassningar på exempelvis arbetsplatser.

Även i åldersgruppen 55-64 år har arbetslösheten i stort sett varit oförändrad under de senaste åren. En förklaring till varför nämnda åldersgrupp har identifierats som en av de utsatta grupperna är att personerna har arbetat inom ett yrke eller en bransch som är på tillbakagång. Sådana yrken förändras genom exempelvis strukturomvandlingar eller rationaliseringar. Genom Arbetsförmedlingens uppsättning av verktyg, som exempelvis utbildning, för just inskrivna arbetslösa i åldersgruppen 55-65 år kan deras möjligheter att komma närmare ett arbete öka.

Med rådande konjunkturläge i länet finns det goda incitament för att fler inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden går ut i arbete under prognosperioden. Positionen för inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden förstärks ytterligare vid komplettering av kompetens i form av utbildning. Även Arbetsförmedlingens insatser som syftar till anpassningar av arbetssituationen tillsammans med ett fördjupad arbetsgivare arbetet påskyndar vägen till arbete för dessa individer.

Fördjupning: Uppföljning efter ett år

Ett sätt att identifiera framgångsfaktorer som kan ha betydelse för utflödet till arbete är att följa upp inskrivna arbetslösa under ett år. Diagrammet nedan illustrerar andel inskrivna arbetslösa i Kalmar län i december 2015, som 12 månader senare (december 2016) har påbörjat någon form av arbete. Denna fördjupning syftar till att belysa resultaten utifrån variablerna kön, ålder, födelseregion samt utbildningsnivå. Resultatet i Kalmar län liknar i stort utfallet i riket.

Bland de inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen i Kalmar län i december 2015 hade knappt en tredjedel ett år senare, i december år 2016, påbörjat någon form av arbete. Bland kvinnor hade 29 procent övergått till arbete och bland män 34 procent.

Ålder har påverkat utflödet till arbete. Bland unga, 16-24 år, som var inskrivna i december 2015 hade 37 procent arbete efter ett år. Ungdomar är ofta flexibla på arbetsmarknaden och gynnas därför mycket av tider med god konjunktur då möjligheterna till kortare anställningar och deltidjobb ökar. I ålderskategorin 55-64 år, som generellt står längre från arbetsmarknaden, hade 24 procent av de inskrivna arbetslösa i Kalmar län i december år 2015 påbörjat arbete efter ett år. Resultaten visar tydligt att personer 55-64 år i mindre utsträckning övergår till arbete än yngre åldersgrupper.

Även födelseregion har effekt på resultatnivåerna. Bland de inskrivna arbetslösa i december år 2015 hade 39 procent av de inrikesfödda påbörjat arbete efter ett år. Av de inskrivna arbetslösa som var utrikesfödda hade 23 procent arbete efter ett år. Inom gruppen utrikesfödda finns en stor variation på vistelsetiden i Sverige och möjligheterna att snabbt hitta ett arbete varierar därefter.

Diagrammet bekräftar också bilden av att utbildning är en viktig variabel för att komma ut i arbete och att skiljelinjen för möjligheterna på arbetsmarknaden går mellan dem som har och inte har fullständiga gymnasiebetyg. Bland de inskrivna arbetslösa med högst för-gymnasial utbildning hade 24 procent fått arbete efter ett år. Det kan jämföras med 37 procent av de med gymnasial utbildning och 35 procent av de med eftergymnasial utbildning.

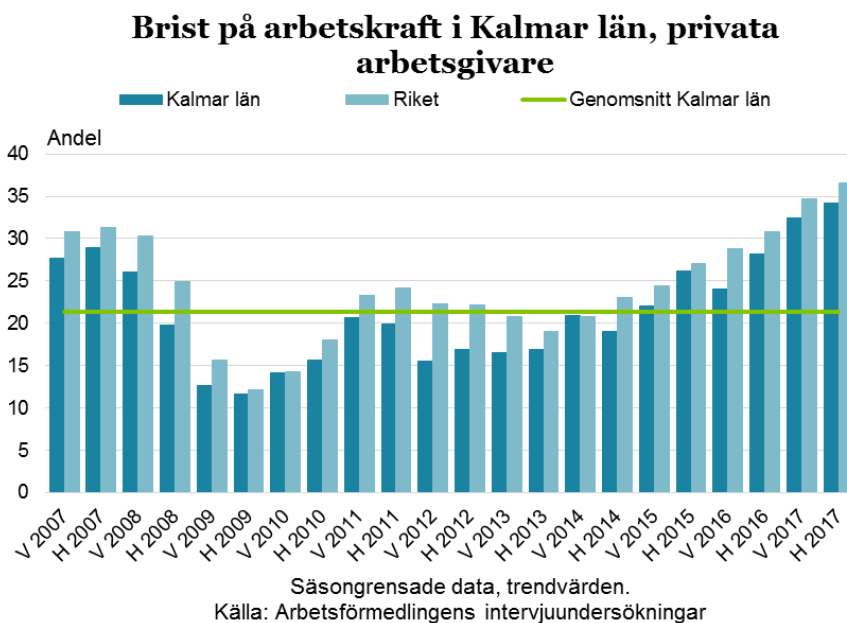
Matchningsläget på arbetsmarknaden

Arbetsförmedlingens huvuduppdrag att matcha arbetssökande mot arbetsgivarnas behov blir allt mer centralt, men också allt mer komplext. Detta innebär att utvecklingen på arbetsmarknaden har nått ett läge med stigande brist på arbetskraft inom flertalet yrkesområden. Det är flera faktorer som kan påverka brist- och överskottssituationen på arbetsmarknaden. I ett längre perspektiv kan den demografiska sammansättningens utveckling tillsammans med utbildningsnivån påverka utbudet på arbetskraft. I ett kortare perspektiv är den konjunkturella utvecklingen nästan avgöranden. I en starkare konjunktur finner arbetsgivarna det svårare att hitta den kompetens som efterfrågas. En effektiv matchning på arbetsmarknaden är en förutsättning för en sysselsättningstillväxt i länet. Den obalans som har karaktäriserat Kalmar läns arbetsmarknad har förstärkts ytterligare i höstens intervjuundersökning. Bristsituationen varierar mellan yrkesområdena. Inom flera områden med höga bristnivåer på arbetsmarknaden är tillflödet av utbildade från utbildningsväsendet för litet. En del andra yrkesområden har inte tillräcklig attraktionskraft för att täcka behovet.

Ovannämnda förhållanden har blivit tydligare i nuvarande konjunkturläge, som har hållit sig på en hög nivå över en längre tid.

Utbredda rekryteringsproblem hämmar sysselsättningstillväxten

Efterfrågan på arbetskraft förväntas vara fortsatt hög under kommande år i Kalmar län. Rekordmånga arbetsgivare inom den privata sektorn uppger i höstens intervjuundersökning att de under de senaste sex månaderna upplevt svårigheter att rekrytera. I diagrammet nedan redogörs för utvecklingen av andelen arbetsgivare inom det privata näringslivet i länet som har upplevt brist vid rekrytering av arbetskraft.

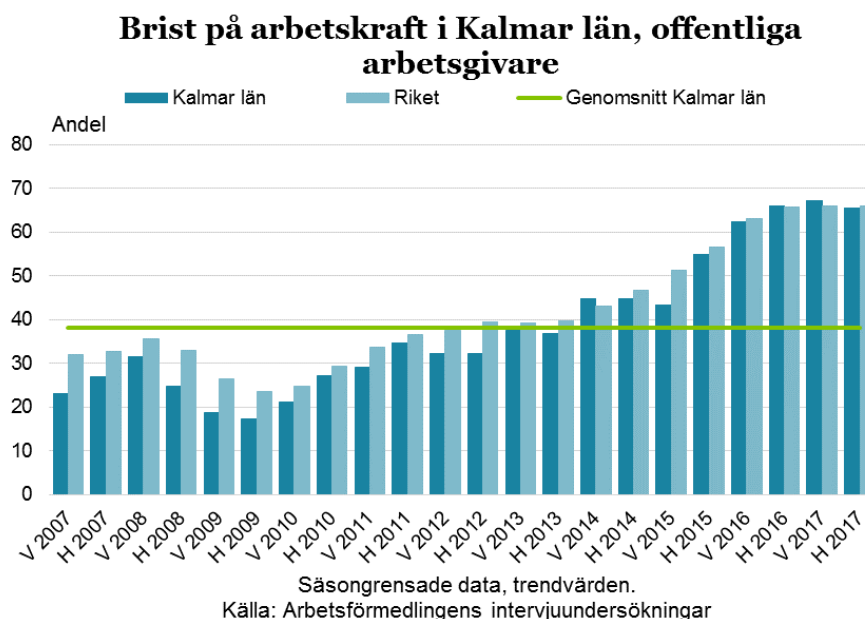
Bedömningarna från de senaste åren ligger klart över det historiska genomsnittet för länet, vilket indikerar att det är svårare än normalt att hitta den kompetens som efterfrågas. Mycket pekar på att bristen kommer att ligga kvar på dessa nivåer eller stiga under kommande år. Bristsituationen har blivit allt mer ansträngd och utbredd inom flertalet yrkesområden. Särskild tydligt upplevs brist på kompetens vid rekrytering inom exempelvis byggverksamhet, IT samt hotell och restaurang. Det hänger samman med stigande sysselsättning och fortsatt stora behov av ersättningsrekrytering. Konjunkturläget har sedan 2012 genomgående legat på starkare nivåer än normalt, vilket har gynnat bland annat den kvalificerade arbetskraften, där arbetslösheten minskat stadigt och nu ligger på låga arbetslöshetsnivåer.

Att den lediga arbetskraftens kunskaper inte matchar de krav som ställs av arbetsmarknaden bekräftar i viss mån tidigare nämnda tudelning av länets arbetsmarknad och pekar således mer på en kompetensbrist än en arbetskraftsbrist. Inom många områden där arbetsgivarna efterfrågar personer med högre utbildning och erfarenhet tenderar bristen dessutom att vara hög, oavsett konjunkturläge, vilket kan tyda på att bristen är av en mer strukturell karaktär. Lyckas inte rekryteringar av personal med nyckelkompetenser till länet, finns det risk för att detta i förlängningen kan få negativa effekter för länets totala sysselsättningstillväxt och i förlängningen även för välfärden.

Ser man till rekryteringssituationen inom yrkesområden med kortare utbildningskrav har arbetsgivarna betydligt lättare att hitta personal. Detta kan generellt förklaras med att det är många fler som söker utlysta tjänster. Dock tenderar svårigheterna med att rekrytera personer med särskilda kompetenser att öka även inom yrkesgrupper som återfinns exempelvis inom handeln.

Svåra bristsituationer bland offentliga arbetsgivare

Länets offentliga arbetsgivare genomgår svåra bristsituationer, även om upplevelsen av brist vid rekrytering är något försvagat. Bristtalen inom de offentliga verksamheterna i länet är på ansträngda och ihållande höga nivåer. I höstens intervjuundersökning uppger två av tre arbetsgivare inom den offentliga tjänstesektorn att de upplevt brist vid rekrytering de senaste sex månaderna. Diagrammet nedan redogör utvecklingen av bristtalen inom de offentliga verksamheterna.

De senaste årens utveckling av bristnivåerna tyder på ett stort rekryteringsbehov inom länets offentliga verksamheter. Konsekvenserna av de höga bristnivåerna har gjort situationen alltmer ohållbar inom framförallt hälso- och sjukvård samt utbildningsväsendet.

Gemensamt för många bristyrken är att de kräver en längre utbildning. Yrken med överskott av arbetssökanden har nästan uteslutande lägre utbildningskrav. Generellt gäller också att överskottyrkena är viktiga ingångsyren för nya personer på arbetsmarknaden, men med ökade krav på kompetens har även här konkurrensen om arbeten med lägre utbildningskrav blivit allt hårdare. För gymnasieutbildade, i synnerhet de som har gått en yrkesinriktad gymnasieutbildning, finns det goda möjligheter att få arbete då en del bristyrken endast kräver gymnasial utbildning.

Arbetsförmedlingen behöver ha ett utbrett och välfungerande samarbete med en rad olika aktörer. Detta gäller såväl med näringslivet som med offentliga arbetsgivare och organisationer.

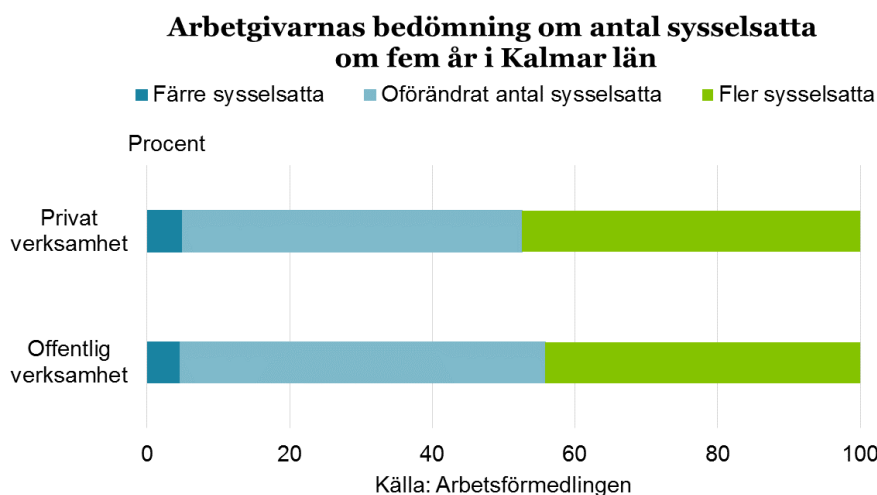
Under prognosperioden förväntas länets arbetsmarknad bli allt mer tudelad vilket hämmar förutsättningarna att uppnå en väl fungerande matchning. För att långsiktigt förstärka de korttidsutbildades situation på arbetsmarknaden framstår därmed olika typer av utbildningsinsatser som avgörande. Genom fördjupat arbetsgivararbete och riktade verktyg förbättras förutsättningarna till effektivare matchning. Kompetensförsörjningen i länet har försvårats sedan 2014. Efterfrågan på arbetskraft blir fortsatt hög samtidigt som tillgången på utbildad arbetskraft krymper. Parallellt med detta behövs det även riktade utbildningsinsatser mot växande yrken på arbetsmarknaden i nära samverkan med andra samhällsaktörer.

Bedömningen är att det inte finns några utsikter för att rekryteringsläget skulle mildras under 2018, men inte heller öka markant eftersom bristnivåerna redan är på mycket höga nivåer.

Bristsituationens utveckling på längre sikt

I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning får arbetsgivarna varje höst bedöma utvecklingen av sysselsättningen på fem års sikt. Eftersom politiska beslut kan komma att påverka utvecklingen på både kort och lång sikt, särskild politiskt styrda verksamheter, kan det vara svårt att veta med en stor säkerhet om rekryteringsplaner på fem års sikt. Trots detta ser arbetsgivare inom den såväl privata som den offentliga sektorn fler sysselsatta i sina verksamheter.

I diagrammet nedan dimensioneras arbetsgivarnas bedömningar. Nästan hälften av arbetsgivarna inom det privata näringslivet tror på fler sysselsatta. Något lägre andel anges inom den offentliga sektorn.

Vid en överblick av sysselsättningsstrukturen utifrån ålder i Kalmar län kan det uträknas att en av tio sysselsatta tillhör gruppen 60 - 64 år, vilket motsvarar drygt 11 000.¹⁴ När arbetsgivarna fick prognostisera om huruvida de framtida pensionsavgångarna kommer att ersättas svarade samtliga inom offentlig verksamhet att de kommer att ersättas. Även inom den privata sektorn beräknas pensionsavgångarna att ersättas i mycket hög utsträckning, då drygt 92 procent svarade jakande. Merparten av arbetsgivarna önskar ersätta rekryteringarna i huvudsak med samma kompetenser eller högre. Detta ställer större krav på utbildningsväsendets funktionssystem men också på individer att erhålla rätt utbildning för att möta arbetsmarknadens krav.

Om rådande bristsituation inte återhämtar sig på ett effektivt sätt kommer matchningen mellan utbud och efterfråga på arbetsmarknaden att vara än mer ansträngd. De svåraste bristnivåerna återfinns redan inom offentliga verksamheter och det är just inom denna sektor som samtliga pensionsavgångar behöver ersättas. Kompetenstillförseln på länets arbetsmarknad inom både privat och offentlig sektor kommer att vara en avgörande faktor

¹⁴ SCB, RAMS 2105, 16-64 år

för att bibehålla de senaste årens positiva sysselsättningstillväxt. Attraktionskraften för de strategiskt viktiga bristyrkena i länet behöver ökas för att kunna bibehålla rådande välfärd.

Den regionala bilden blir än mer komplex vid en fördjupning på lokal nivå. Bristsituationen varierar mycket mellan länens kommuner. Svårigheterna för arbetsgivare att hitta rätt kompetens ökar ju mindre kommunen är. Det är också en skillnad mellan orter i länet, där arbetsgivare i mindre orter upplever större utmaningar att hitta personal. Förutom de formella kompetenserna krävs det ofta en större flexibilitet hos arbetstagarna.

Avslutningsvis blir länets attraktionskraft som helhet allt viktigare för att behålla och få kompetensen inom länets gränser även sett ur ett längre perspektiv.

Utmaningar på länets arbetsmarknad

En allt tydligare bild har vuxit fram som visar att arbetsmarknaden i Kalmar län står inför stora och komplexa utmaningar inför den framtida kompetensförsörjningen. Likt andra län i riket finns det en omfattande obalans på länets arbetsmarknad, där en växande grupp av framförallt förgymnasialt utbildade och utomeuropeiskt födda har förhållandevis svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Samtidigt fortsätter efterfrågan på arbetskraft att vara mycket stark. Såväl offentliga som privata arbetsgivare har en mycket optimistisk framtidsbild med expansiva anställningsplaner. Parallellt är bristsituationen bland arbetsgivarna i länet ohållbar.

Kompetensförsörjningen blir allt viktigare för en effektiv matchning

Det är framförallt utbildad personal som arbetsgivarna i länet efterfrågar. Detta gäller såväl eftergymnasialt utbildad personal som gymnasialt yrkesutbildad eller motsvarande. Detta är en utmaning för matchningsarbetet då den aktuella trenden är att antalet inskrivna arbetslösa med högst förgymnasial utbildning ökar samtidigt som arbetslösheten bland de som har minst en gymnasial utbildning är låg. En konsekvens av detta är att arbetslösheten bland de som saknar en gymnasieutbildning är hög och därmed är sysselsättningsgraden låg. Detta gäller såväl för utrikesfödda som för inrikesfödda.

För arbetsmarknadspolitiken är det därmed en stor utmaning att en hög andel av de utrikesfödda som är inskrivna som arbetslösa på Arbetsförmedlingen saknar gymnasieutbildning. Det bör samtidigt understrykas att många av dem som nu skrivs in inom ramen för etableringsuppdraget och har en kortare utbildningsbakgrund är unga med potentiellt många yrkesverksamma år framför sig. För att långsiktigt förstärka de korttidsutbildades situation på arbetsmarknaden framstår olika typer av utbildningsinsatser som avgörande. Utbildning är dock inte hela lösningen. Här kan de subventionerade anställningarna lyftas som viktiga pusselbitar, då det finns stor potential att nyttja dessa mer effektivt. Det krävs också att Arbetsförmedlingen har ett utbrett och välfungerande samarbete med en rad olika aktörer. Detta gäller såväl med näringslivet som med offentliga arbetsgivare och organisationer. Därtill behöver områden utanför arbetsmarknadspolitiken kliva fram, i synnerhet utbildningspolitiken, men även andra politiska områden behöver ta ett större ansvar.

Att kunna genomföra gymnasieutbildning i vuxen ålder är av stor vikt, för både den enskilde individen och för arbetskraftsförsörjningen, därför bör möjligheten att fullfölja en gymnasieutbildning i vuxen ålder erbjudas i större utsträckning. Det finns numera en viss öppning för reguljära studier inom ramen för arbetsmarknadspolitiska program. I de fall där intresset är för lågt behövs det kraftfulla insatser för att locka fler till studier. Studie- och yrkesvägledning är en viktig komponent och ett ökande behov i vägledningen. Arbetsplatsförlagda utbildningar skulle kunna vara en väg att fullfölja gymnasieutbildningen och delvis forma kompetens utifrån arbetsgivarens önskemål. Utmaningen med arbetsplatsförlagda utbildningar ligger i förutsättningarna till samverkan mellan berörda aktörer, exempelvis utbildningsanordnare och arbetsgivare. Det ställer stora krav på flexibilitet och kvalitetsuppföljning, men skulle minska avståndet mellan skola och arbetsliv.

Universitet och högskolor har samtidigt en mycket viktig roll att fylla för kompetensförsörjningen. Det finns en hög risk att bristen på eftergymnasialt utbildad personal ger allvarliga konsekvenser i den långsiktiga sysselsättningstillväxten. Ett framträdande exempel är efterfrågan på utbildade inom vård- och omsorg. Samtidigt är yrkeshögskolan i länet ett viktigt komplement till kompetensförsörjningen inom en rad bristyrken.

Brist på rätt utbildad arbetskraft är ett hinder för rekryteringar

Den goda utvecklingen på arbetsmarknaden bidrar både till nya utmaningar och till lösningar på tidigare utmaningar. Ökande efterfrågan på arbetskraft medför bristsituationer inom vissa kompetenser och yrken där arbetsgivaren får svårigheter att hitta den kompetens de eftersökt vid rekrytering. Bristen på arbetskraft är redan nu extra tydlig inom den offentliga tjänstesektorn men har återigen nått rekordhöga nivåer även bland privata arbetsgivare.

Brist på rätt utbildad arbetskraft är ett hinder för rekryteringar och hämmar den långsiktiga sysselsättningsutvecklingen. Kompetensförsörjningen utgör därmed ett viktigt incitament för tillväxt och välfärdsutveckling och är en utmaning inte bara för arbetsmarknadspolitiken utan även för andra politiska områden såsom utbildningspolitiken.

Arbetskrafts- och kompetensförsörjningen i länet är beroende av att personer väljer utbildningar som är gångbara på arbetsmarknaden, men också av att utbildningsplatser finns i tillräcklig omfattning inom områden där kompetens saknas och bristen finns.

Även ökad kunskap om behoven av arbetskraft inom olika yrkesområden är av stor vikt. Inom en del könssegregerade branscher där det råder hög brist på kompetens kan det vara av vikt att i större utsträckning arbeta med jämställdhetsperspektivet. Såväl de offentliga som de privata aktörerna (skolornas studie- och yrkesvägledare, utbildningsanordnare, länets arbetsgivare och inte minst Arbetsförmedlingen) har här ett mycket viktigt ansvar att kommunicera ut information och kunskap samt att främja normbrytande beteenden för att främja matchningen mellan efterfrågan och utbudet på arbetskraft.

Ett proaktivt arbete med att informera genom olika kanaler får gärna påbörjas redan på grundskolenivå. Det är mycket viktigt att rusta grundskoleelever för deras långsiktiga studier. Än viktigare är att motivera ungdomarna att fullfölja gymnasiet, vilket är en utmaning för hela samhället.

Utrikesföddas inträde på arbetsmarknaden avgörande för framtida sysselsättning

Med en befolkningsökning, särskilt inflödet av människor från andra länder, finns det ett starkt potentiellt tillskott av arbetskraft som kan fylla bristsituationen på arbetsmarknaden. De senaste årens stora tillskott på arbetsmarknaden skapar också större utmaningar för arbetsmarknadspolitiken, även om sysselsättningen ökar. Det är mycket viktigt att tillskottet tillvaratas på ett effektivt vis, då vi har en obalans i befolkningsutvecklingen bland inrikesfödda i länet, där personer i arbetsför ålder minskar.

Att personer som nyss kommit till Sverige har svårigheter att etablera sig beror delvis på att det tar viss tid att lära sig ett nytt språk och nya kulturella koder. Bristen på upparbetade

nätverk försvårar också personers etablering på arbetsmarknaden, vilket inte minst beror på att många rekryteringsvägar går just via informella nätverk. Arbetsmarknadspolitikens insatser för att stärka etablering och integrering för personer ur denna grupp är viktigt. Utbildningsinsatser, gärna i kombination med praktik och andra arbetsplatsförlagda inslag, är mycket viktiga för att öka individernas chans till arbete.

Då gruppen är mycket heterogen ser behoven och förutsättningarna olika ut, därför är det viktigt med individuellt anpassade insatser. Det kan variera med allt från ekvivalering och validering av tidigare utbildning respektive kompetens till grundläggande utbildningsinsatser. Arbetsförmedlingen har särskilda insatser, de så kallade snabbspåren, för personer som har utbildning eller yrkeserfarenhet som efterfrågas på svensk arbetsmarknad. Exempel på sådana yrken är samhällsvetare, läkare, ingenjörer och andra områden vilka Arbetsförmedlingen bedömt som bristyrken och där arbetsgivare tillsammans med arbetstagarorganisationer är överens om inriktningen.

Andra insatser för denna grupp genom Arbetsförmedlingen är instegsjobb, ett särskilt anställningsstöd för nyanlända invandrare som syftar till att kombinera svenskundervisning för invandrare med en subventionerad anställning.

Arbete och sysselsättning är en grundläggande del i integrationsarbetet, både för att ta vara på människan som resurs och att inkludera människor i samhällsgemenskapen samt för att motverka utanförskap.

Motverka långa tider i arbetslöshet

En av arbetsmarknadspolitikens viktigare uppgifter är just att stärka personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens uppgift handlar om att intensifiera och utarbeta kontakter med länets arbetsgivare och förstärka nätverken på den lokala arbetsmarknaden. Effektiva samarbeten skapar möjligheter att exempelvis hitta praktikplatser och förutsättningar för personer med utsatt ställning på arbetsmarknaden att erhålla arbete.

Gruppen inskrivna med en längre tid i arbetslöshet har i större utsträckning svårare att få ett arbete än övriga. Inom denna heterogena grupp finns individuella skillnader i såväl förutsättningar som möjligheter till att få ett arbete. Det kan röra sig om allt ifrån formell utbildning till personliga kontaktnät och arbetslivserfarenheter, vilket är avgörande faktorer för att komma närmare ett arbete och motverka långa tider utan arbete. För att nyttja den ibland dolda kompetensen, som ofta återfinns inom arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden, gäller det att identifiera kompetensen för att sedan genom validering, individuellt anpassade insatser och utbildningar matcha personer mot arbetsgivarens behov. Det är därmed nödvändigt att utarbeta nya synsätt för att möta och förebygga verksamhetsmässiga och ekonomiska utmaningar.

Sammanfattningsvis är det proaktiva arbetet med att förebygga långa tider i arbetslöshet minst lika viktig som det aktiva arbetet med möjligheter till kompetensutveckling för att möta kompetenskraven på arbetsmarknaden.

Bilagor

Bilaga 1. Metod och urval

Historia och syfte

Arbetsförmedlingen har gjort prognoser sedan 1960-talet. Den nuvarande metodiken infördes i mitten av 1990-talet. Samtidigt infördes ett enhetligt intervjuformulär. Sedan dess har intervjuformuläret utvecklats och antalet frågor har blivit fler.

Syftet med prognosarbetet är att ge Arbetsförmedlingen detaljerad kunskap om läget och framtidsutsikterna på arbetsmarknaden, vilket är viktigt för förmedlingens arbete med vägledning. Prognosarbetet stödjer på så sätt Arbetsförmedlingens kärnuppgift som är att matcha arbetssökande mot arbetsgivarnas rekryteringsbehov. Det sammanställda materialet är också ett viktigt underlag för planeringen av verksamheten på såväl lokal som central nivå. Ytterligare ett viktigt syfte med Arbetsförmedlingens prognoser är att informera och påverka externa aktörer. Arbetsförmedlingen publicerar en nationell och 21 regionala prognoser två gånger per år, i juni och december.

Metod och undersökningens genomförande

Arbetsförmedlingens prognoser baseras på intervjuer med ett mycket stort antal privata och offentliga arbetsgivare. Intervjuerna görs av arbetsförmedlare och svaren inhämtas genom samtal med arbetsgivarna vid ett besök eller per telefon. Motivet till detta arbetssätt är att den ansvarige arbetsförmedlaren ska ha möjlighet att ställa följdfrågor, bland annat för att minska risken för missförstånd kring frågornas syfte och innehåll.

Frågorna handlar bland annat om arbetsgivarnas bedömningar om efterfrågan på varor och tjänster. Vidare ställs frågor om företagets kapacitetsutnyttjande, antal anställda, rekryteringsbehov, bristyrken samt löneutveckling. På motsvarande sätt får de offentliga arbetsgivarna frågor om utvecklingen för sin verksamhet samt om eventuell övertalighet. Uppgifterna inhämtas under sekretesskydd enligt SFS 2009:400 (Offentlighets- och sekretesslagen) 28 kap 12§. Arbetsgivarna har ingen juridiskt bindande skyldighet att delta i Arbetsförmedlingens undersökning.

Resultaten av intervjuundersökningen utgör den viktigaste källan till prognosbedömningarna. En analys och sannolikhetsbedömning av svaren görs dock även med hjälp av annan statistik och med hänsyn till andra faktorer som påverkar utvecklingen på arbetsmarknaden.

Urval och svarsfrekvenser

Basen för Arbetsförmedlingens prognoser är intervjuer med ett representativt urval av arbetsställen^[3] hämtade från Statistiska centralbyråns (SCB) företagsregister. Från och med 2013 avser urvalen arbetsställen med minst fem anställda. För arbetsställen med fler än

^[3] Med arbetsställe avses ett företags lokala arbetsplats.

100 anställda är undersökningen en totalundersökning. Urvalet är stratifierat utifrån näringsgren (enligt SNI 2007), arbetsställestorlek^[4] och region. Samma urval används normalt i ett år (två prognostillfällen) innan det byts ut mot ett nytt. Urvalet är anslutet till SCB:s Samu-system.

För att vara en urvalsundersökning är antalet intervjuade arbetsställen stort vilket gör att tillförlitligheten totalt sett bedöms som god. I den senaste undersökningen ingick 460 arbetsställen inom det privata näringslivet i Kalmar län och svarsfrekvensen blev 90 procent. Det sker även intervjuer med representanter för olika verksamhetsområden i landets samtliga kommuner och landsting samt med ett antal statliga arbetsgivare. I den senaste undersökningen ingick 110 offentliga arbetsgivare i urvalet i Kalmar län och svarsfrekvensen uppgick till 99 procent.

^[4] Urvalet är fördelat på följande storleksklasser: 5-9, 10-19, 20-49, 50-99 samt 100- anställda.

Bilaga 2. Definitioner

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator för näringslivet

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator visar arbetsgivarnas bedömningar av hur efterfrågeläget kommer att utvecklas under de kommande sex månaderna. Indikatorn bygger på underlag från Arbetsförmedlingens intervjuundersökning och presenteras för det privata näringslivet. Värdet 100 motsvarar det historiska genomsnittet, och indikerar därmed ett normalt förväntningsläge. Värden över 100 visar ett starkare förväntningsläge än normalt och värden över 110 ett mycket starkare förväntningsläge än normalt. På motsvarande sätt visar värden under 100 ett svagare förväntningsläge än normalt och värden under 90 ett mycket svagare förväntningsläge än normalt.

Nettotal

Nettotalen är ett mått på arbetsgivarnas förväntningsläge. Talen beräknas som den andel arbetsställen som bedömer att efterfrågan på deras varor och tjänster kommer att öka minus den andel arbetsställen som bedömer att efterfrågan kommer att minska.

Inskrivna arbetslösa

Inskrivna arbetslösa är summan av öppet arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd. Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik tillhör inte Sveriges officiella statistik. Den officiella arbetslöshetsstatistiken redovisas av Statistiska centralbyrån (SCB) i deras Arbetskraftsundersökning (AKU).

Registerbaserad arbetskraft

Den registerbaserade arbetskraften utgörs av:

1. Den förvärvsarbetande nattbefolkningen (enligt SCB:s Registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS).
2. Öppet arbetslösa (inskrivna på Arbetsförmedlingen).
3. Personer i program med aktivitetsstöd (inskrivna på Arbetsförmedlingen).

Den registerbaserade arbetskraften används för att redovisa andelen arbetslösa i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik. Samtliga uppgifter avser åldersgruppen 16-64 år.

Bilaga 3. Arbetslöshetens sammansättning

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft i respektive grupp, genomsnitt av kvartal 2 2017 och kvartal 3 2017, Kalmar län

Kommun	Totalt 16-64 år	Kvin- nor	Män	Unga 18-24 år	Äldre 55-64 år	Inrikes födda	Utrikes födda	Utbildning		
								Högst för- gymnasi- al	Gym- nasial	Efter- gymnasi- al
Högsby	14,8	13,4	16,0	25,5	6,5	3,9	52,5	37,1	7,2	15,3
Torsås	8,6	7,2	9,7	17,8	5,6	4,4	40,2	21,5	5,2	8,8
Mörbylånga	4,4	3,5	5,2	8,9	3,1	2,3	28,1	10,9	3,1	4,1
Hultsfred	13,7	12,7	14,4	16,1	7,4	3,4	51,7	33,1	7,1	12,4
Mönsterås	8,3	7,9	8,5	11,5	5,0	3,6	39,4	24,7	5,2	6,3
Emmaboda	8,8	8,2	9,3	11,7	5,6	3,4	35,3	22,8	4,9	8,4
Kalmar	6,8	6,4	7,3	8,9	5,8	3,9	24,8	23,5	5,8	4,1
Nybro	9,7	8,8	10,4	15,8	5,4	3,0	41,1	25,1	5,4	8,9
Oskarshamn	6,4	6,4	6,5	10,7	5,0	3,2	25,1	20,9	4,3	4,3
Västervik	8,3	7,1	9,3	12,8	5,9	4,8	34,6	24,4	5,8	5,8
Vimmerby	6,9	6,3	7,4	9,7	4,8	2,8	39,0	17,9	3,9	7,1
Borgholm	6,5	5,8	7,2	11,0	4,0	3,3	35,6	18,2	3,7	5,5
Kalmar län	7,9	7,1	8,5	11,6	5,4	3,6	33,9	23,5	5,2	5,7
Riket	7,4	7,0	7,7	10,1	6,2	3,9	21,9	22,4	5,8	5,0

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB (RAMS)

Fakta om prognosen

Arbetsmarknadsutsikterna för Kalmar län är en del av Arbetsförmedlingens prognosarbete.

På vår webbplats arbetsformedlingen.se/prognoser kan du läsa mer om vårt prognosarbete. Där hittar du även arbetsmarknadsutsikter för alla län och för landet som helhet.

Om du är intresserad av mer information om framtidsutsikterna för ett speciellt yrke rekommenderar vi vår webbapplikation *Yrkeskompassen*. Se arbetsformedlingen.se/yrkeskompassen. Där beskriver vi jobbmöjligheterna det närmaste året för nära 200 yrken. Dessa yrken täcker tillsammans cirka 80 procent av arbetsmarknaden. För drygt hälften av yrkena bedöms även jobbmöjligheterna under de närmaste fem och tio åren.

I rapporten *Var finns jobben?* presenteras en sammanfattning av yrkesprognoserna per yrkesområde på riksnivå. I broschyren *Jobbmöjligheter*, som publiceras länsvis, presenteras yrkesprognoser på regional nivå.

Nästa arbetsmarknadsprognos presenteras i juni 2018.